

HR

2023

20

Tematsko izvješće

Potporna osobama s invaliditetom

Ograničen praktični učinak mjera EU-a

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Sadržaj

	Odlomak
Sažetak	I. – IX.
Uvod	01. – 17.
Okvir politike EU-a za osobe s invaliditetom	08.
Uloge i obveze	09. – 13.
Financijska sredstva EU-a i nacionalna financijska sredstva za potporu osobama s invaliditetom	14. – 17.
Opseg revizije i revizijski pristup	18. – 24.
Opažanja	25. – 85.
Komisija nema dobar pregled situacije osoba s invaliditetom na razini EU-a	25. – 34.
Definicije i kriteriji za dodjelu statusa invaliditeta u državama članicama nisu usporedivi	26. – 29.
Statistički podatci EU-a nisu usporedivi s podacima koji se temelje na nacionalnim definicijama	30. – 34.
Strategija za razdoblje 2021. – 2030. sadržava važne inicijative za uključivanje, ali niz ključnih pitanja i dalje nije riješen	35. – 69.
U strategiji za razdoblje 2021. – 2030. načela iz Konvencije prenesena su u posebne ciljeve i operativne mjere	37. – 39.
Strategijom za razdoblje 2021. – 2030. otklonjena je većina nedostataka utvrđenih u evaluaciji njezine prethodnice, ali niz ključnih pitanja i dalje nije riješen	40. – 50.
Vodeće inicijative strategije za razdoblje 2021. – 2030. nad kojima je provedena revizija napreduju, ali njihov učinak još se ne može procijeniti	51. – 60.
Primjer drugima: kao poslodavci, institucije EU-a ambiciozne su kad je riječ o poticanju uključivanja osoba s invaliditetom, ali vidljivi rezultati ograničeni su	61. – 69.

**Komisija ima samo ograničene podatke o tome koliko je
financijskih sredstava EU-a dodijeljeno mjerama za potporu
osobama s invaliditetom** 70. – 85.

Okviri za praćenje za oba programska razdoblja ne omogućuju procjenu toga
doprinose li financijska sredstva EU-a poboljšanju položaja osoba
s invaliditetom 71. – 77.

Učinak horizontalnog uvjeta koji omogućuje provedbu i preporuka iz
europskog semestra na financiranje mjera za osobe s invaliditetom za
razdoblje 2021. – 2027. mogao bi biti ograničen 78. – 85.

Zaključci i preporuke 86. – 94.

Prilog

**Vodeće inicijative u okviru strategije za razdoblje 2021. – 2030.
i njihovo stanje**

Pokrate i skraćeni nazivi

Pojmovnik

**Odgovori Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije,
Europske komisije i Suda Europske unije**

Kronologija

Revizorski tim

Sažetak

I. Otprilike četvrtina građana EU-a u dobi od 16 godina i više ima samoprijavljen invaliditet koji ograničava njihove svakodnevne aktivnosti. EU i njegove države članice potpisali su Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, čime su se obvezali na poticanje ravnopravnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u svakodnevnom životu. U tom je kontekstu EU donio nekoliko strategija usmjerenih na poboljšanje života osoba s invaliditetom pružanjem potpore državama članicama, koje snose primarnu odgovornost za politike u području socijalne uključenosti, zapošljavanja i obrazovanja.

II. Europski revizorski sud (Sud) ovom je revizijom procijenio je li Komisijinim mjerama djelotvorno pružena potpora osobama s invaliditetom u državama članicama. Ispitao je omogućuje li se kriterijima za dodjelu statusa invaliditeta koje primjenjuju države članice uzajamno priznavanje diljem EU-a. Također je ispitao je li Komisija imala dobar pregled situacije osoba s invaliditetom u EU-u na temelju usporedivih statističkih podataka. Procijenio je sadržaj strategije EU-a za prava osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. Razmotrio je i na koji način pet institucija EU-a, kao poslodavci, podupire uključivanje osoba s invaliditetom u svoju radnu snagu. Osim toga, Sud je ispitao jesu li financijska sredstva EU-a za programska razdoblja 2014. – 2020. i 2021. – 2027. bila djelotvorno usmjerena na potrebe osoba s invaliditetom te je li se to pratilo.

III. Sud očekuje da će revizija koju je proveo doprinijeti preispitivanju strategije za razdoblje 2021. – 2030. u sredini programskog razdoblja i financiranju za programsko razdoblje 2021. – 2027. Europski parlament u nekoliko je navrata predložio Sudu da provede reviziju o ovoj temi.

IV. Sud je zaključio da je učinak mjera EU-a kojima se podupiru osobe s invaliditetom bio ograničen. Cjelokupno gledajući, ključni pokazatelji ravnopravnosti za osobe s invaliditetom posljednjih se godina nisu znatno poboljšali. Sud je utvrdio i da su se kriteriji za dodjelu statusa invaliditeta razlikovali među državama članicama te da su ovisili o tumačenju u decentraliziranim tijelima unutar država članica. Nije uvijek bilo moguće uskladiti statističke podatke dobivene na toj osnovi s podacima na razini EU-a koji se temelje na istraživanjima u kojima su sudionici sami prijavili svoj invaliditet. Sud je također utvrdio određene nedostatke u statističkim podacima EU-a u smislu pokrivenosti, učestalosti i razine detaljnosti. Te razlike u podacima mogu ugroziti uzajamno priznavanje statusa invaliditeta diljem EU-a.

V. U Strategiji EU-a o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. utvrđeni su ciljevi i prioritetne mjere EU-a u nekoliko područja, kao što su

pristupačnost, prava građana, kvaliteta života, jednak pristup i nediskriminacija te promicanje prava osoba s invaliditetom. Njome se otklanja većina nedostataka utvrđenih u Europskoj strategiji za osobe s invaliditetom 2010. – 2020. Međutim, niz ključnih pitanja koji je barem djelomično u nadležnosti Komisije i dalje nije riješen: veza između strategije za razdoblje 2021. – 2030. i financijskih sredstava EU-a i dalje je slaba, još nije provedeno preispitivanje cjelokupnog važnog zakonodavstva EU-a kojim bi se procijenila usklađenost s Konvencijom te je došlo do zastoja u donošenju relevantnog zakonodavstva o pravima osoba s invaliditetom.

VI. Strategija za razdoblje 2021. – 2030. uključuje nove inicijative usmjerene na poboljšanje uzajamnog priznavanja statusa invaliditeta (europska iskaznica za osobe s invaliditetom) ili povećanje stope zaposlenosti osoba s invaliditetom (Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom). Tom se strategijom Komisija obvezuje i na to da će biti primjer u pogledu poticanja uključivanja osoba s invaliditetom u radnu snagu te se institucije EU-a pozivaju da slijede taj primjer. Međutim, učinak tih inicijativa još se ne može procijeniti.

VII. Sud je utvrdio da Komisijin okvir za praćenje nije osmišljen na način da se njime pružaju informacije o tome u kojoj su mjeri financijska sredstva EU-a u programskim razdobljima 2014. – 2020. i 2021. – 2027. doprinijela poboljšanju položaja osoba s invaliditetom. Programi kohezijske politike ne uključuju kategoriju rashoda za potporu osobama s invaliditetom. Zakonodavstvom EU-a za razdoblje 2021. – 2027. uvedeni su novi zahtjevi u pogledu horizontalnog uvjeta koji omogućuje provedbu Konvencije UN-a i procesa europskog semestra. Međutim, oni možda imaju samo ograničen učinak na poboljšanje usmjeravanja financijskih sredstava EU-a na potrebe osoba s invaliditetom.

VIII. Na temelju tih zaključaka Sud preporučuje Komisiji da učini sljedeće:

- (a) prikupi više usporedivih podataka o položaju osoba s invaliditetom u smislu pokrivenosti, učestalosti i detaljnosti kao jedan od temelja za mjerenje učinka i djelotvornosti politike EU-a čiji je cilj jamčenje jednakih prava za osobe s invaliditetom;
- (b) postupno preispita relevantno zakonodavstvo EU-a kako bi se procijenila njegova usklađenost s Konvencijom UN-a te poduzme prikladne mjere za potporu Vijeću u donošenju Direktive o jednakom postupanju; i
- (c) poradi na uzajamnom priznavanju statusa invaliditeta u EU-u poštujući načela supsidijarnosti i proporcionalnosti.

IX. Osim toga, Sud preporučuje institucijama EU-a da mjere svoj napredak u uključivanju osoba s invaliditetom u svoju radnu snagu te da o tome redovito izvješćuju kako bi pokazale na koji način služe kao primjer drugima.

Uvod

01. U Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: „Konvencija”) donesenoj u prosincu 2006. koncept „invaliditeta” definiran je na sljedeći, prilično širok način: „Osobe s invaliditetom su one osobe koje imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprečavati njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.”¹ Sud u skladu s Konvencijom termin „osobe s invaliditetom” upotrebljava u cijelom izvješću.

02. Istraživanje koje je 2021. proveo Eurostat pokazalo je da je oko 25 % osoba u EU-u u dobi od 16 godina ili više samoprijavilo teški invaliditet ili određeni oblik invaliditeta (vidjeti [sliku 1.](#)). To je brojka od oko 87 milijuna ljudi, uključujući više od 24 milijuna osoba koje smatraju da imaju teški oblik invaliditeta ili više njih². Podatci za 2021. ne uključuju osobe s invaliditetom koje žive u ustanovama (procijenjeno je da njih čini više od milijun djece i odraslih mlađih od 65 godina te više od dva milijuna odraslih osoba starijih od 65 godina)³.

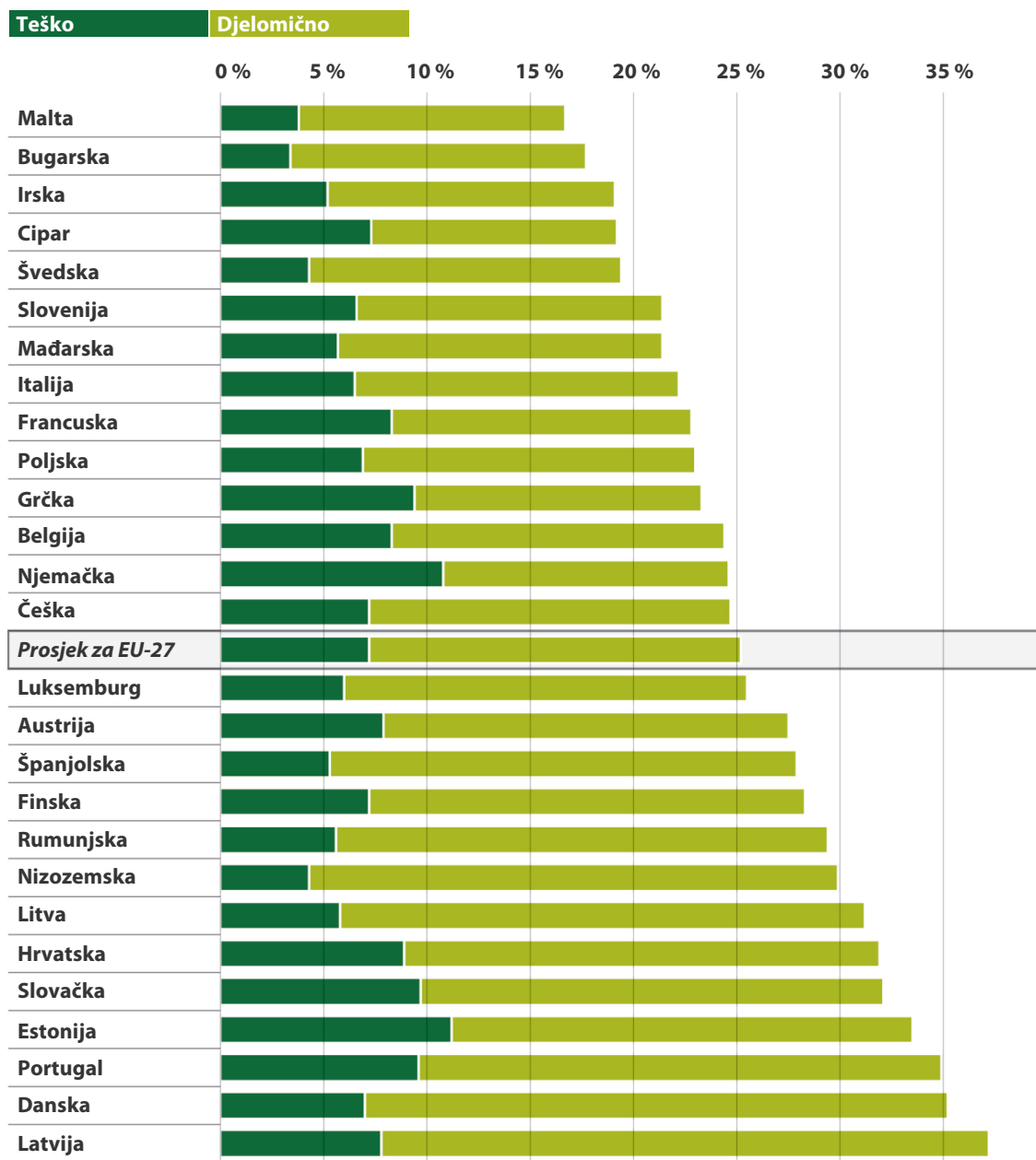
03. Istraživanje je ujedno pokazalo znatne razlike među državama članicama. Primjerice, raširenost dugotrajnih ograničenja (prema vlastitoj percepciji) kretala se u rasponu od 16,7 % u Malti do 37,1 % u Latviji (vidjeti [sliku 1.](#)).

¹ Članak 1. [Konvencije](#).

² Izvješće „Prema jednakim pravima za osobe s invaliditetom” ([2022/2026\(INI\)](#)).

³ „Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.”, [COM\(2021\) 101](#).

Slika 1. – Dugotrajna ograničenja u uobičajenim aktivnostima, viđena iz vlastite perspektive, koja su uzrokovana zdravstvenim problemom, 2021. (postotak)

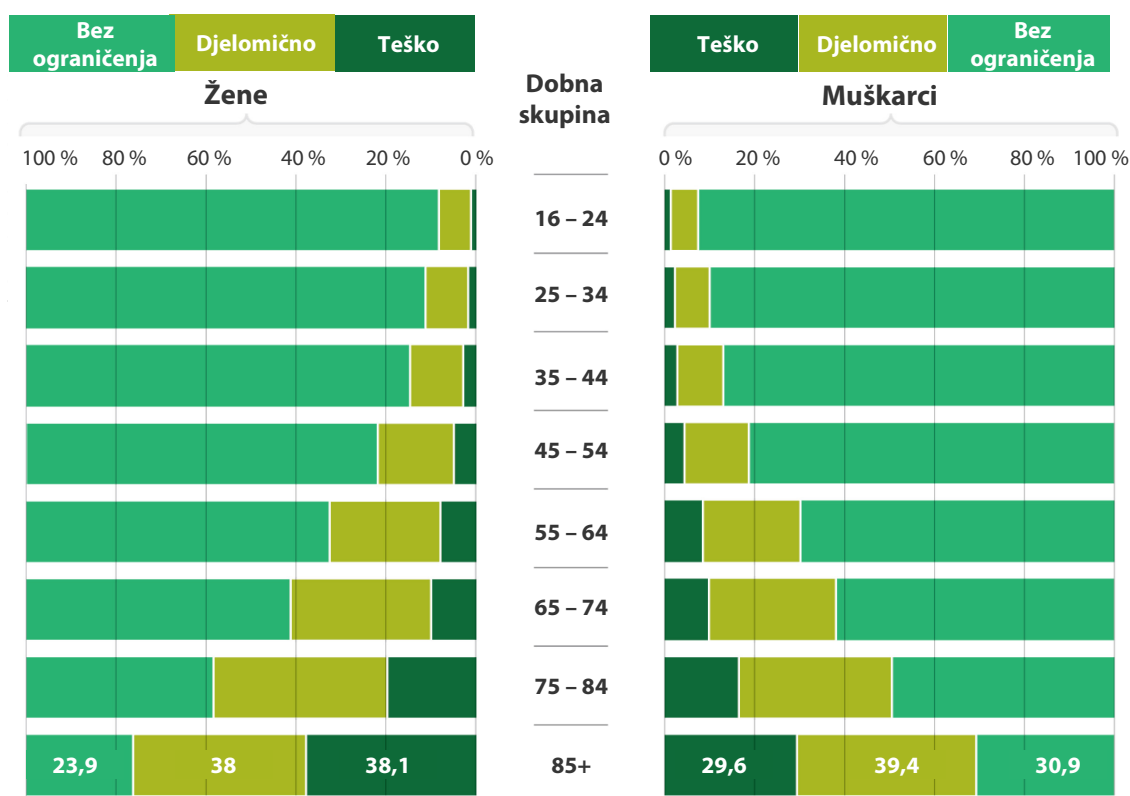

Napomena: stanovništvo u dobi od 16 godina i više. Ne uključuje osobe koje žive u ustanovama. Podatci za Slovačku odnose se na 2020.

Izvor: Europska komisija.

04. Budući da stanovništvo EU-a stari, postotni udio i broj osoba s invaliditetom vjerojatno će se povećati. U izvješću o demografskim promjenama iz 2020.⁴ Komisija je navela da se predviđa da će se udio osoba u dobi od 65 godina i više povećati s približno 20 % tijekom 2019. na 30 % do 2070., pri čemu će se udio osoba u dobi od 80 godina i starijih više nego udvostručiti i doseći 13 %. Prema izvješću, budući da je tijekom 2018. 49 % osoba u dobi od 65 godina ili više samoprijavilo invaliditet ili dugotrajno ograničenje aktivnosti, ta će demografska promjena uzrokovati povećanje učestalosti invaliditeta. Ta predviđanja upućuju na povećanje broja osoba u EU-u kojima bi mogla biti potrebna dugotrajna skrb s 30,8 milijuna 2019. na 33,7 milijuna 2030. i 38,1 milijun 2050.⁵, što će povećati pritisak na sustave skrbi u državama članicama (vidjeti [sliku 2.](#) i [sliku 3.](#)).

Slika 2. – Osobe s dugotrajnim ograničenjima u uobičajenim aktivnostima, viđenim iz vlastite perspektive, koja su uzrokovana zdravstvenim problemima, prema spolu i dobi, 2021. (postotak)

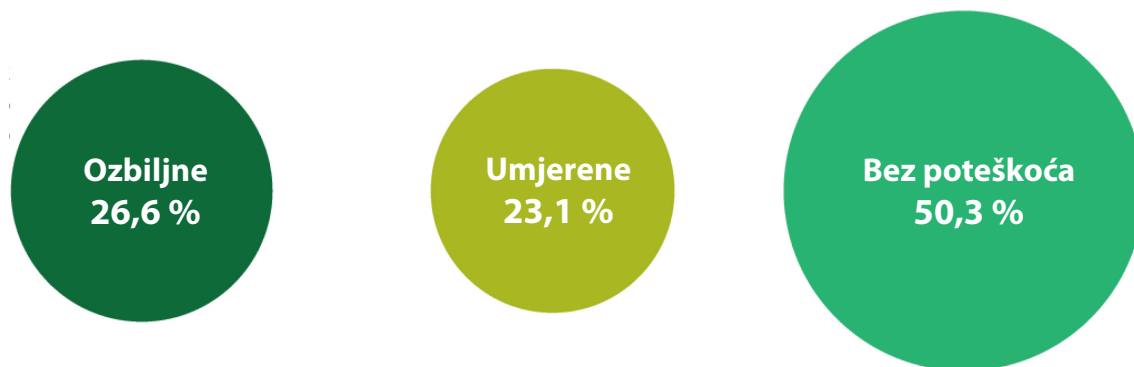
Napomena: moguća razlika u ukupnom postotku uzrokovana je zaokruživanjem.

Izvor: Europska komisija.

⁴ Europska komisija, „*Report on the Impact of Demographic Change*”.

⁵ Odbor za socijalnu zaštitu i Europska komisija, „*2021 Long-term care report: Trends, challenges and opportunities in an ageing society*”, sv. 1., 2021.

Slika 3. – Razina poteškoća u obavljanju aktivnosti osobne njege ili kućanskih aktivnosti, osobe u dobi od 65 godina i starije, 2019. (postotak)

Izvor: Europska komisija.

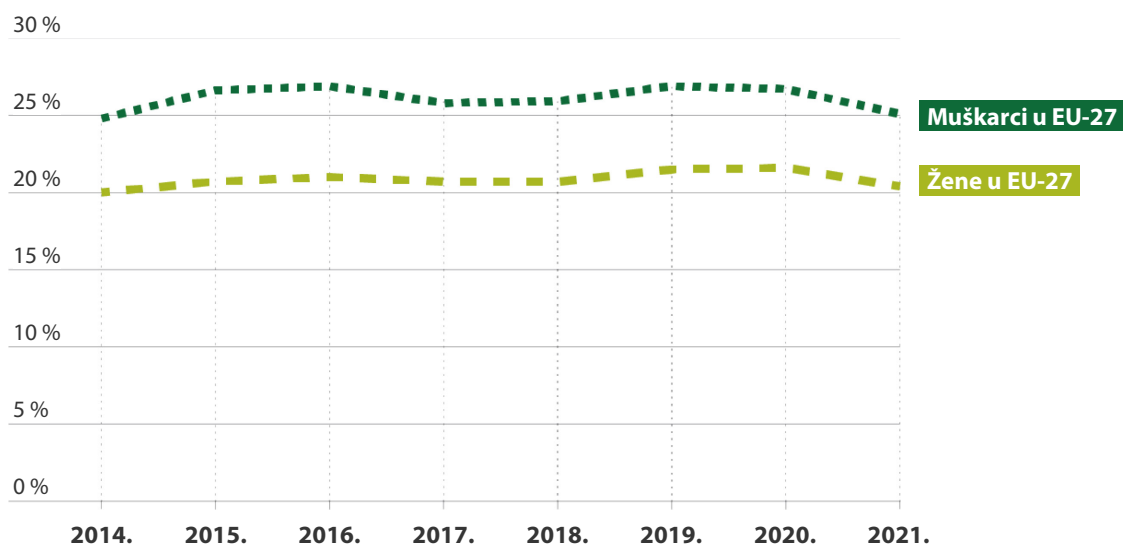
05. Osobe s invaliditetom suočavaju se sa znatnim preprekama u pristupu obrazovanju, zapošljavanju, zdravstvenoj skrbi, sportu i kulturi. Također im je teže sudjelovati u političkom životu te su izloženi većem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti⁶. Posljednjih godina nije zabilježeno znatno poboljšanje ključnih pokazatelja ravnopravnosti u EU-u, kao što su razlika u zaposlenosti na temelju invaliditeta ili rizik od siromaštva (vidjeti [sliku 4.](#) i [sliku 5.](#)).

06. Zaposleno je samo 50,8 % osoba s invaliditetom, u usporedbi sa 75 % osoba bez invaliditeta⁷. Na temelju Eurostatovih istraživanja razlika u zaposlenosti na temelju invaliditeta u EU-u tijekom 2021. iznosila je 23,1 postotni bod, što je gotovo isto kao 2014. (22,7), kad je mjerenje započelo. Razlika je veća za muškarce nego za žene. Isto tako, tijekom 2021. osobe s invaliditetom bile su izloženije riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti u usporedbi s osobama bez invaliditeta (29,7 % u usporedbi s 18,8 %). Taj se rizik nije znatno promijenio od 2015. (30,4 % u odnosu na 21,1 %) i veći je za žene nego za muškarce.

⁶ COM(2021) 101.

⁷ COM(2021) 101.

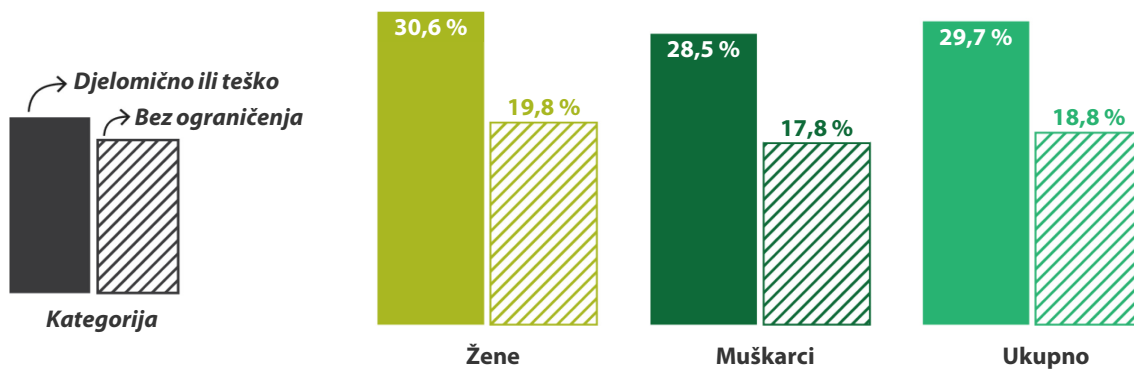
Slika 4. – Razlika u zaposlenosti na temelju invaliditeta u EU-u prema spolu, 2014. – 2021. (postotni bodovi)

Napomena: dobna skupina 15 – 64.

Izvor: Europska komisija.

Slika 5. – Osobe izložene riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti u EU-u prema razini ograničenja aktivnosti i spolu, 2021. (postotak)

Napomena: stanovništvo u dobi od 16 godina i više. „Ukupno” se odnosi na ukupni broj muškaraca i žena.

Izvor: Europska komisija.

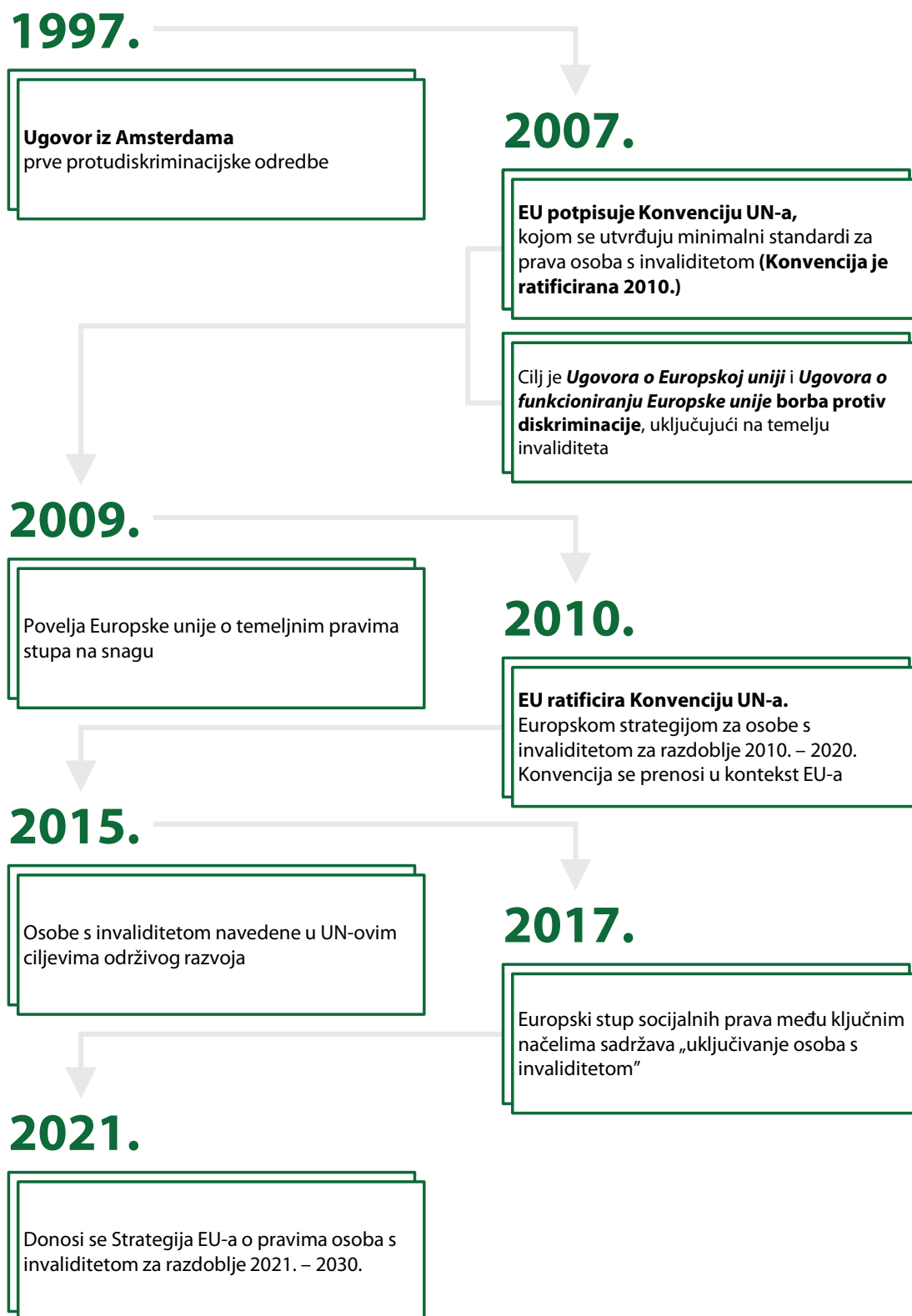
07. Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 povećala je prepreke s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom. Prema studiji koju je provela Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta (Eurofound)⁸ osobe s invaliditetom bile su tijekom pandemije u znatno lošijem socijalnom i financijskom položaju nego osobe bez invaliditeta. U studiji je istaknuto i da potrebe osoba s invaliditetom u pogledu zdravstvene skrbi često nisu bile zadovoljene (zbog nedostupnosti termina i zbog troškova) i da su te osobe često bile izložene društvenoj izolaciji ili su izvijestile o lošem mentalnom zdravlju i nedovoljnoj dobrobiti.

Okvir politike EU-a za osobe s invaliditetom

08. Okvir politike EU-a u pogledu osoba s invaliditetom izmijenio se tijekom posljednjih 15 godina, uzimajući u obzir promjene međunarodnih standarda (vidjeti [sliku 6.](#)).

⁸ Eurofound, „*People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey*”, 2022.

Slika 6. – Okvir politike EU-a za osobe s invaliditetom

Izvor: Sud, na temelju revizijskih aktivnosti.

Uloge i obveze

09. U skladu s Ugovorom⁹ odgovornost i nadležnost za politiku u područjima socijalne uključenosti, zapošljavanja i obrazovanja u prvom redu leži na državama članicama, koje nacionalne politike za osobe s invaliditetom osmišljavaju u skladu s vlastitim pravnim okvirom za borbu protiv diskriminacije i obvezama provedbe Konvencije.

10. U području socijalne politike uloga je EU-a podupirati, koordinirati ili dopunjavati mjere država članica u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti. To znači da EU djeluje samo u slučaju da države članice ne mogu same ostvariti ciljeve i da nikad ne poduzima više od onoga što je potrebno da bi se ostvarili ciljevi iz Ugovora EU-a.

11. Komisijina Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje zadužena je za politiku EU-a za osobe s invaliditetom, uključujući uspostavu, provedbu i praćenje strategija. Ona je središnja točka za provedbu Konvencije, dok sektorske glavne uprave provode strategiju za razdoblje 2021. – 2030. u svojim područjima politika. Komisija također nadzire relevantnu financijsku potporu EU-a, koja se uglavnom pruža u okviru Europskog socijalnog fonda (ESF)¹⁰ za razdoblje 2014. – 2020. i Europskog socijalnog fonda plus¹¹ za razdoblje 2021. – 2027., pregovaranjem i odobravanjem sporazuma o partnerstvu i programa država članica.

12. Razni subjekti u okviru Komisije bave se pitanjima politike EU-a koja se odnose na osobe s invaliditetom. Radna skupina za ravnopravnost sastoji se od predstavnika na visokoj razini iz svih službi Komisije i podnosi izvješća povjereniku za ravnopravnost. Cilj joj je uključiti ravnopravnost za sve, što obuhvaća i osobe s invaliditetom, u svako područje politike, od osmišljavanja do provedbe. Međuresorna skupina za invaliditet doprinosi provedbi Konvencije u svim službama Komisije, a Europska platforma za osobe s invaliditetom jamči koordinaciju između Komisije, država članica i organizacija civilnog društva.

13. Dvije agencije EU-a također imaju posebne odgovornosti u pogledu osoba s invaliditetom. Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA) pruža stručno znanje o temeljnim pravima, a Eurofound pruža stručno znanje o pristupu socijalnim uslugama i njihovoj kvaliteti za osobe s invaliditetom i kroničnim bolestima, posebice u vezi sa zapošljavanjem.

⁹ Članci od 4. do 6. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

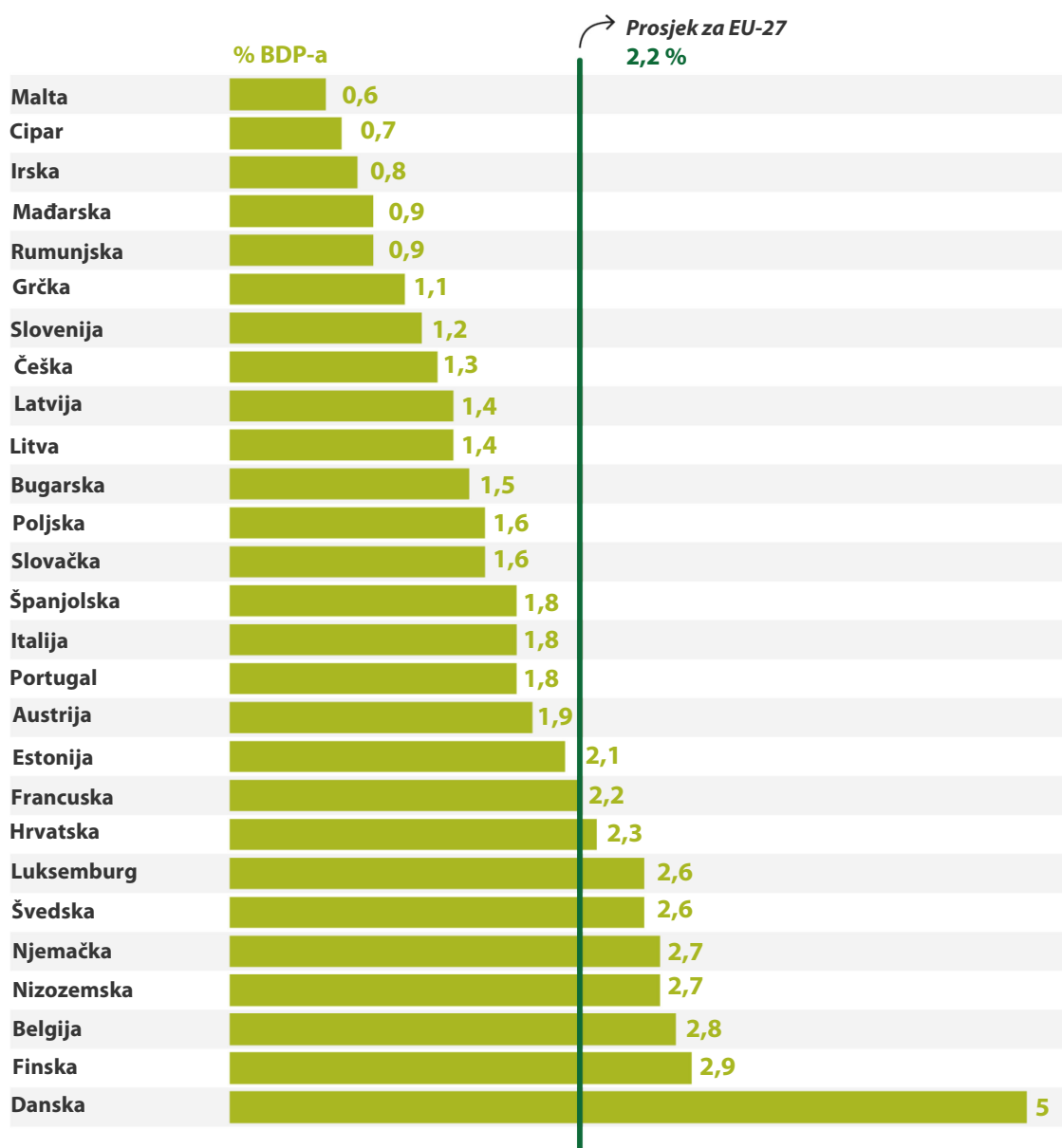
¹⁰ Uredba (EU) br. 1304/2013.

¹¹ Uredba (EU) 2021/1057.

Financijska sredstva EU-a i nacionalna financijska sredstva za potporu osobama s invaliditetom

14. Rashodi u području socijalne politike čine bitan dio proračuna država članica. Prema podacima Eurostata nacionalni rashodi za socijalnu politiku u EU-u prosječno čine 22 % BDP-a, od čega otprilike jedna desetina (2,2 % BDP-a) otpada na „invaliditet”. Postotak za tu kategoriju rashoda kreće se od 0,6 % u Malti do 5 % u Danskoj (vidjeti [sliku 7.](#)).

Slika 7. – Državni rashodi za naknade u okviru socijalne zaštite („invaliditet”), 2020. (postotak BDP-a)

Izvor: Europska komisija.

15. Financijskim sredstvima EU-a mogu se u različitoj mjeri dopuniti nacionalne proračunske omotnice. Jedno tematsko područje ESF-a plus¹², glavnog instrumenta EU-a za ulaganje u ljude za programsko razdoblje 2021. – 2027., provodi se u okviru podijeljenog upravljanja zajedno s državama članicama. U okviru ESF-a plus nastavlja se program ESF-a iz razdoblja 2014. – 2020.¹³, koji je u odgovoru na pandemiju bolesti COVID-19 nadopunjen sredstvima inicijativa CRII¹⁴/CRII+¹⁵ i inicijative REACT-EU¹⁶.

16. Financijskim sredstvima iz tematskog područja ESF-a plus pod podijeljenim upravljanjem, od kojih se 25 % mora dodijeliti mjerama socijalne uključenosti, može se poduprijeti širok raspon mjera u korist osoba s invaliditetom u državama članicama. Konkretno, Uredba o ESF-u plus uključuje posebne ciljeve poticanja aktivnog uključivanja radi promicanja jednakih mogućnosti, nediskriminacije i aktivnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u svim sferama života, kao i poboljšanja njihove zapošljivosti¹⁷.

17. Osim toga, mjere u programskom razdoblju 2021. – 2027. povezane s osobama s invaliditetom mogu se poduprijeti iz niza drugih izvora financijskih sredstava EU-a, uključujući Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijski fond¹⁸, Mehanizam za oporavak i otpornost¹⁹ (pokrenut kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19), program Erasmus+²⁰, program Europske snage solidarnosti²¹ i program Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti²².

¹² Uredba (EU) 2021/1057.

¹³ Uredba (EU) br. 1304/2013.

¹⁴ Uredba (EU) 2020/460.

¹⁵ Uredba (EU) 2020/558.

¹⁶ Uredba (EU) 2020/2221.

¹⁷ Članak 4. Uredbe (EU) 2021/1057.

¹⁸ Uredba (EU) 2021/1058.

¹⁹ Uredba (EU) 2021/241.

²⁰ Uredba (EU) 2021/817.

²¹ Uredba (EU) 2021/888.

²² Uredba (EU) 2021/692.

Opseg revizije i revizijski pristup

18. Sud je revizijom procijenio je li Komisija poduzela djelotvorne mjere za potporu osobama s invaliditetom u državama članicama. Ispitao je sljedeće:

- o omogućuje li se kriterijima za dodjelu statusa invaliditeta koje primjenjuju države članice uzajamno priznavanje; također, budući da se statistički podatci država članica mogu temeljiti na statusu invaliditeta, omogućuju li Komisiji takvi podatci, u kombinaciji sa statističkim podacima na razini EU-a, dobar pregled situacije osoba s invaliditetom u EU-u na temelju usporedivih informacija;
- o je li Komisija pravilno osmislila Strategiju EU-a o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. uzimajući u obzir nedostatke utvrđene u Europskoj strategiji za osobe s invaliditetom 2010. – 2020. te jesu li u strategiji za razdoblje 2021. – 2030. utvrđeni jasni ciljevi i mjere za njihovo postizanje;
- o jesu li dostupna financijska sredstva EU-a, uključujući privremene mjere potpore za programsko razdoblje 2014. – 2020. (inicijative CRII²³/CRII+²⁴ i inicijativa REACT-EU²⁵) i nove pravne zahtjeve za programsko razdoblje 2021. – 2027., bila djelotvorno usmjerena na potrebe osoba s invaliditetom te jesu li ta financijska sredstva utvrđena i praćena na način da se procijeni njihov doprinos poboljšanju života osoba s invaliditetom.

19. Glavni subjekt revizije koju je proveo Sud bila je Komisija, posebice Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje. Sud je proveo analizu na temelju informacija, podataka, dokumenata i studija dostupnih u Komisiji. Ujedno se savjetovao s drugim relevantnim dionicima (Eurofound, FRA i organizacije civilnog društva na razini EU-a).

20. Sud je stekao dodatan uvid na temelju revizijskih posjeta obavljenih u četirima državama članicama: Španjolskoj, Nizozemskoj, Rumunjskoj i Švedskoj. Odabir je temeljio na prijavljenom broju sudionika s invaliditetom koji primaju potporu iz ESF-a i ukupnim dodijeljenim sredstvima iz ESF-a. Sud je u svakoj od tih država članica obavio razgovore s relevantnim tijelima, krovnim organizacijama koje zastupaju interese osoba s invaliditetom i drugim relevantnim tijelima, kao što su pučki pravobranitelji ili

²³ Uredba (EU) 2020/460.

²⁴ Uredba (EU) 2020/558.

²⁵ Uredba (EU) 2020/2221.

vladine agencije koje se bave pitanjima povezanim s osobama s invaliditetom. Sud je raspravljao o svim pitanjima uključenima u tri područja opsega revizije.

21. Uzimajući u obzir Komisijin poziv institucijama EU-a da budu poslodavci za primjer kad je riječ o zapošljavanju osoba s invaliditetom, Sud je u opseg revizije uključio Europski parlament, Vijeće Europske unije i Sud Europske unije te preispitao njihovu praksu u tom pogledu.

22. Poslao je anketu svakoj od tih institucija EU-a u svrhu prikupljanja informacija o njihovu zapošljavanju osoba s invaliditetom. U anketi su postavljena pitanja o statističkim podacima o zapošljavanju osoblja i izvorima podataka, organizacijskom ustroju, poduzetim koracima i akcijskim planovima za uključivanje, kao i o pristupačnosti fizičkog i digitalnog okruženja. Revizori su te vrste informacija uključili i za Sud kako bi se omogućila usporedba za sve institucije EU-a na koje se primjenjuje isti pravilnik o osoblju²⁶.

23. Sud je odlučio provesti ovu reviziju jer se radi o jako važnoj temi za mnoge građane EU-a. Europski parlament u više je navrata izrazio interes za tu temu. Raspored objave izvješća omogućit će da se ono uzme u obzir pri srednjoročnim preispitivanjima Strategije za razdoblje 2021. – 2030. (2024.) i financiranja iz ESF-a plus (2026.).

24. Revizija je bila usmjerena na programska razdoblja 2014. – 2020. i 2021. – 2027. (do kraja 2022.).

²⁶ Uredba br. 31 (EEZ), br. 11 (EZA).

Opažanja

Komisija nema dobar pregled situacije osoba s invaliditetom na razini EU-a

25. Sud je procijenio je li Komisija imala dobar pregled situacije osoba s invaliditetom na razini EU-a. U tu je svrhu procijenio jesu li statistički podatci na razini država članica i EU-a bili usporedivi te je li se kriterijima koje su države članice primjenjivale za dodjelu statusa invaliditeta omogućilo uzajamno priznavanje.

Definicije i kriteriji za dodjelu statusa invaliditeta u državama članicama nisu usporedivi

26. Svih 27 država članica stranke su Konvencije, u kojoj se opisuje opći koncept invaliditeta. Međutim, definicije invaliditeta i metode za procjenu invaliditeta razlikuju se među državama članicama²⁷. Postoje i znatne razlike u pogledu toga koje se socijalne naknade nude osobama s invaliditetom i u kojoj mjeri.

27. U *tablici 1.* pruža se pregled za četiri države članice koje je Sud posjetio. Rumunjska i Španjolska primjenjuju pristup ocjenjivanju i utvrđivanju invaliditeta koji se uglavnom temelji na medicinskoj procjeni, dok se u Nizozemskoj i Švedskoj procjena potreba za dodjelu potpore temelji na zahtjevu koji podnosi pojedinac.

²⁷ Europski parlament, „*Disability assessment, mutual recognition and the EU Disability Card*”, studeni 2022. Europska komisija, „*Study assessing the implementation of the pilot action on the EU Disability Card and associated benefits*”, završno izvješće, 2021.

Tablica 1. – Definicija i utvrđivanje invaliditeta u četirima posjećenim državama članicama

Država članica	Definicija	Proces evaluacije statusa invaliditeta
Španjolska	Tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja vjerojatno ometaju puno i djelotvorno sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima	Evaluacija se temelji na multidisciplinarnom pristupu koji uključuje procjenu medicinske, psihološke i profesionalne invalidnosti te prag za dobivanje potvrđenog statusa invaliditeta iznosi 33 %
Nizozemska	Svako oštećenje koje sprječava ili ograničava potpuni pristup društvu s jednakim mogućnostima	Status se ocjenjuje u skladu s pojedinačnim potrebama u smislu potpore u različitim područjima života
Rumunjska	Nemogućnost obavljanja svakodnevnih aktivnosti u uobičajenim okolnostima	Četiri stupnja invaliditeta* kojima se određuje dodjeljivanje naknada, uglavnom na temelju liječničke procjene
Švedska	Funkcionalno oštećenje fizičke, mentalne ili intelektualne sposobnosti	Status se ocjenjuje u skladu s pojedinačnim potrebama u smislu potpore i ovisi o fizičkom i/ili psihološkom stanju pojedinca

* Rumunjska je trenutačno u procesu reforme i modernizacije tog sustava.

Izvor: Sud, na temelju revizijskih aktivnosti.

28. Sud je čak utvrdio razlike u načinu utvrđivanja statusa invaliditeta unutar triju država članica koje je posjetio od njih četiriju te se odobrene naknade stoga mogu razlikovati čak i među regijama i općinama unutar iste države članice. U Rumunjskoj se politika provodi na središnjoj razini (vidjeti [okvir 1.](#)).

Okvir 1.

Potpore osobama s invaliditetom razlikuje se ovisno o tome gdje osoba u određenoj zemlji živi

U **Nizozemskoj** i **Švedskoj** glavnu odgovornost za provedbu i financiranje potpore za osobe s invaliditetom snose općine i regije/pokrajine. Na općinama je da procijene razinu i stupanj invaliditeta određene osobe u odnosu na sredinu u kojoj živi. Ako se osoba koja živi u jednoj općini odluči preseliti u neku drugu, mora ponovno podnijeti zahtjev za procjenu invaliditeta i prije selidbe vratiti svu pomoćnu opremu koju je dobila. Novom se procjenom ne mora nužno uzeti u obzir prethodna situacija. To može dovesti do toga da se na temelju procjene nove općine osobi pruže različite usluge podrške i oprema, čak i ako se njezin invaliditet ne promijeni. Međutim, Sud napominje da je nedavno provedeno nekoliko koordinacijskih aktivnosti među općinama, posebno u Nizozemskoj, kako bi se osobama s invaliditetom olakšao proces preseljenja u drugu općinu.

U **Španjolskoj** se nacionalnim općim zakonom o pravima osoba s invaliditetom i njihovoj socijalnoj uključenosti jamči pravo na jednake mogućnosti i postupanje, kao i stvarno i djelotvorno ostvarivanje prava osoba s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugim građanima. S druge strane, socijalna pomoć i usluge u isključivoj su nadležnosti autonomnih zajednica (regionalne uprave). Budući da su, uz opći zakon, te zajednice donijele i posebno regionalno zakonodavstvo i pravila, razina potpore za osobe s invaliditetom razlikuje se diljem zemlje. To znači da se naknade za invaliditet i usluge potpore razlikuju ovisno o autonomnoj zajednici u kojoj osoba živi.

Izvor: Sud, na temelju revizijskih aktivnosti.

29. Nadalje, države članice invaliditet odobren u drugoj državi članici ne priznaju automatski²⁸. Zbog toga se prema osobama s invaliditetom koje posjećuju drugu državu članicu ili se sele radi posla, studiranja ili drugih razloga možda neće postupati jednako kao prema državljanima te države članice koji se nalaze u sličnoj ili čak istovjetnoj situaciji. Primjerice, budući da tijela druge države članice možda neće automatski priznati njihov invaliditet, osobe s invaliditetom možda neće imati koristi od jednakog pristupa uslugama (kao što su smanjene naknade za muzeje ili prijevoz). To znači i da se osobe s invaliditetom mogu suočiti s posebnim preprekama u ostvarivanju svojeg prava na slobodu kretanja.

²⁸ Europski parlament, „*Disability assessment, mutual recognition and the EU Disability Card*”, studeni 2022. Europska komisija, „*Study assessing the implementation of the pilot action on the EU Disability Card and associated benefits*”, završno izvješće, 2021.

Statistički podatci EU-a nisu usporedivi s podacima koji se temelje na nacionalnim definicijama

30. Eurostat pruža podatke koji se odnose na nekoliko ključnih područja, npr. broj osoba s invaliditetom, razliku u zaposlenosti na temelju invaliditeta i rizik od siromaštva za osobe s invaliditetom. Sud je utvrdio da posljednjih godina na razini EU-a nije zabilježeno znatno poboljšanje tih ključnih pokazatelja ravnopravnosti (vidjeti odlomke [02.](#), [05.](#) i [06.](#)).

31. Podatci Eurostata prikupljaju se u okviru nekoliko redovitih istraživanja na temelju osobnih izjava. Sud je utvrdio sljedeće nedostatke u tom prikupljanju podataka:

- o pokrivenost: metodologija za istraživanja koje provodi Eurostat obuhvaća samo osobe u dobi od 15 godina i više ili 16 godina i više (ovisno o istraživanju) koje žive u privatnim kućanstvima. Osobe koje žive u ustanovama i djeca mlađa od 15/16 godina stoga su isključeni. Prikupljanje podataka o djeci s invaliditetom započelo je tek 2021. te je obrada podataka u tijeku (nakon pilot-istraživanja provedenog 2017.);
- o detaljnost: podacima se razlikuje samo „djelomični” i „teški” invaliditet, bez daljnje raščlambe po vrsti invaliditeta (intelektualni, fizički, osjetilni i mentalni);
- o učestalost: učestalost istraživanja koja obuhvaćaju osobe s invaliditetom razlikuje se: primjerice, istraživanje o dohotku i životnim uvjetima (SILC) provodi se svake godine, dok se Europska zdravstvena anketa (EHIS) provodila tek svakih pet godina do 2019., a otada se provodi svakih šest godina. Osim toga, kad je riječ o istraživanju o dohotku i životnim uvjetima, periodičnost provedbe određenih modula istraživanja razlikuje se (tri godine i šest godina, ovisno o temi).

32. Nije uvijek moguće uskladiti podatke koje je Eurostat prikupio u okviru različitih istraživanja s posebnim podacima, uglavnom u vezi sa socijalnim naknadama, koje su države članice ili njihove regije prikupile iz različitih izvora ili administrativnim postupcima. Nedostatak usporedivih kriterija utječe na dostupnost i usporedivost podataka o osobama s invaliditetom među državama članicama.

33. Europske organizacije koje predstavljaju osobe s invaliditetom također su istaknule da postoji nedostatak pouzdanih i usporedivih podataka. Europski forum osoba s invaliditetom (EDF) izjavio je²⁹ da se broj osoba s invaliditetom u EU-u može samo procijeniti jer postoji nedostatak raščlanjenih i usporedivih podataka iz popisa stanovništva. Europska unija gluhih (EUD), kao i EDF, istaknula je potrebu za

²⁹ <https://www.edf-feph.org/newsroom-news-how-many-persons-disabilities-live-eu/>.

kvalitetnim podacima o osobama s invaliditetom³⁰. Slično tomu, u izvješću UN-a o invaliditetu³¹ zagovara se prikupljanje podataka u nekoliko područja, npr. siromaštvo, obrazovanje ili pristup higijenskim objektima, te njihovo raščlanjivanje prema vrsti invaliditeta, dobi i spolu.

34. Komisija se obvezala osmisliti skup pokazatelja za mjerenje napretka situacije osoba s invaliditetom diljem EU-a na temelju postojećih statističkih podataka. Ti pokazatelji, koji bi trebali biti spremni do kraja 2023., usmjereni su na mjerenje položaja osoba s invaliditetom u različitim područjima života: zapošljavanju, obrazovanju, socijalnoj zaštiti, životnim uvjetima, zdravstvu i drugim područjima³². Komisija se u međuvremenu koristi *ad hoc* studijama i evaluacijama koje su provela druga tijela, kao što su FRA ili Eurofound.

Strategija za razdoblje 2021. – 2030. sadržava važne inicijative za uključivanje, ali niz ključnih pitanja i dalje nije riješen

35. Sud je procijenio jesu li u Komisijinoj Strategiji o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. (u daljnjem tekstu: strategija za razdoblje 2021. – 2030.) utvrđeni posebni prioriteti i ciljevi, jesu li uzeti u obzir nalazi Komisijine evaluacije Europske strategije za osobe s invaliditetom 2010. – 2020. (u daljnjem tekstu: strategija za razdoblje 2010. – 2020.) te jesu li utvrđene popratne mjere EU-a i njihov vremenski okvir. Sud je analizirao i uzorak vodećih inicijativa iz strategije za razdoblje 2021. – 2030. koje su bile obuhvaćene opsegom revizije te su dovršene ili se trebaju dovršiti do kraja 2023.

36. Sud je posebice procijenio je li Komisija poticala uzajamno priznavanje statusa osoba s invaliditetom u državama članicama kako bi se zajamčila usklađena provedba mjera iz strategije za razdoblje 2021. – 2030. i olakšalo slobodno kretanje osoba s invaliditetom u EU-u. Ispitao je i na koji način institucije EU-a nastoje poslužiti kao primjer u pogledu interakcije s osobama s invaliditetom.

³⁰ Povratne informacije EUD-a u vezi s javnim savjetovanjima o [prikupljanju podataka – europska statistika o stanovništvu](#).

³¹ Odjel za gospodarske i socijalne poslove Ujedinjenih naroda, „*Disability and Development Report: Realizing the Sustainable Development Goals by, for and with persons with disabilities, 2018*”, 2019.

³² [COM\(2021\) 101](#).

U strategiji za razdoblje 2021. – 2030. načela iz Konvencije prenesena su u posebne ciljeve i operativne mjere

37. Strategijom za razdoblje 2021. – 2030.³³ utvrđeni su ciljevi i prioritetne mjere EU-a u pogledu osoba s invaliditetom kad je riječ o pristupačnosti, pravima građana EU-a, kvaliteti života, jednakom pristupu i nediskriminaciji te promicanju prava osoba s invaliditetom na globalnoj razini. Njome se uzima u obzir raznolikost invaliditeta, koja obuhvaća dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja. Međutim, strategija za razdoblje 2021. – 2030. nije sama po sebi pravno obvezujući instrument, već neobvezujući instrument politike za čiju se provedbu mora osloniti na koordinirane mjere na nacionalnoj razini i razini EU-a.

38. U strategiji za razdoblje 2021. – 2030. načela iz Konvencije prenesena su u sljedeće posebne ciljeve i operativne mjere: sedam vodećih inicijativa (vidjeti [Prilog I.](#)) i 57 drugih mjera, od kojih su neke obuhvaćene regulatornim zahtjevima EU-a. Te mjere uključuju pripremu smjernica i paketa instrumenata o određenim pitanjima, preispitivanje drugih postojećih strategija koje utječu na osobe s invaliditetom, evaluaciju provedbe zakonodavstva, izradu studija o nekoliko pitanja, suradnju s državama članicama i relevantnim dionicima i pružanje potpore njima u vezi s raznim pitanjima, uključujući upotrebu financijskih sredstava EU-a, te mjere za praćenje djelotvorne provedbe strategije za razdoblje 2021. – 2030. s pomoću posebnog okvira i pokazatelja statusa invaliditeta. Za otprilike polovinu utvrđenih mjera rok za dovršetak predložen je u Komisijinu okviru za praćenje. Ostale mjere označene su kao „kontinuirane” ili takve da je njihov rok „potrebno utvrditi”³⁴.

39. U strategiji za razdoblje 2021. – 2030. države članice pozivaju se da poduzmu mjere u područjima u svojoj nadležnosti kako bi se odgovorilo na potrebe osoba s invaliditetom. Međutim, uzimajući u obzir sekundarnu nadležnost EU-a (vidjeti odlomak [09.](#)), u slučajevima u kojima države članice ne poduzmu mjere Komisija ih ne može pozvati na odgovornost.

Strategijom za razdoblje 2021. – 2030. otklonjena je većina nedostataka utvrđenih u evaluaciji njezine prethodnice, ali niz ključnih pitanja i dalje nije riješen

40. Strategijom za razdoblje 2010. – 2020. određene odredbe Konvencije prenesene su u kontekst EU-a te su predložene mjere za potporu osobama s invaliditetom u sljedećih osam prioritetnih područja: pristupačnost, sudjelovanje, jednakost,

³³ [COM\(2021\) 101.](#)

³⁴ [Okvir za praćenje provedbe strategije za razdoblje 2021. – 2030.](#)

zapošljavanje, obrazovanje, socijalna zaštita, zdravstvo i vanjsko djelovanje³⁵.

U Komisijinoj evaluaciji³⁶ te strategije zaključeno je da je ona znatno pridonijela podizanju javne svijesti o pitanjima invaliditeta, uglavnom na razini EU-a. Prema navodima iz evaluacije provedbom strategije za razdoblje 2010. – 2020. učinjeno je sljedeće:

- doprinijelo se prelasku na pristup utemeljen na ljudskim pravima u skladu s načelima iz Konvencije;
- utjecalo se na uključivanje pitanja invaliditeta u europsko zakonodavstvo i europske politike, posebice u područjima pristupačnosti i prava putnika (primjeri su **Europski akt o pristupačnosti**³⁷, **Direktiva o pristupačnosti interneta**³⁸ i zakonodavstvo o pravima putnika sa smanjenom pokretljivošću³⁹);
- pomoglo se u uključivanju pitanja invaliditeta na razini institucija EU-a provedbom načela 17. europskog stupa socijalnih prava⁴⁰ i procesa europskog semestra; i
- poboljšalo se sudjelovanje osoba s invaliditetom i organizacija koje ih predstavljaju u donošenju odluka u EU-u.

41. U evaluaciji je utvrđeno i nekoliko nedostataka, koje je Sud analizirao i usporedio sa sadržajem nove strategije za razdoblje 2021. – 2030. Analiza koju je proveo Sud pokazuje da je Komisija pri izradi strategije za razdoblje 2021. – 2030. otklonila većinu utvrđenih nedostataka. Međutim, u trenutačnoj strategiji i dalje postoji niz ključnih nedostataka (vidjeti **tablicu 2.**).

³⁵ „European Disability Strategy 2010-2020: A Renewed Commitment to a Barrier-Free Europe”, **COM(2010) 636**.

³⁶ „Evaluation of the European Disability Strategy 2010-2020”, **SWD(2020) 289**.

³⁷ **Direktiva (EU) 2019/882**.

³⁸ **Direktiva (EU) 2016/2102**.

³⁹ **Uredba (EU) br. 181/2011** i **Uredba (EU) br. 1177/2010**.

⁴⁰ Europski stup socijalnih prava, načelo 17. – Uključenost osoba s invaliditetom, **SWD(2017) 201**.

Tablica 2. – Nedostatci strategije za razdoblje 2010. – 2020. utvrđeni evaluacijom i način na koji su oni uzeti u obzir u strategiji za razdoblje 2021. – 2030.

Strategija za razdoblje 2010. – 2020.: utvrđeni nedostatci	Strategija za razdoblje 2021. – 2030.
Nije u potpunosti u skladu s Konvencijom	U skladu s Konvencijom
Ograničena svijest o toj strategiji (građani, donositelji nacionalnih politika) i ograničena razmjena znanja	Prijedlozi mjera za podizanje javne svijesti i za razmjenu iskustava, uključujući vodeću inicijativu 6. o platformi za pitanja invaliditeta
Ograničen napredak u pogledu pristupačnosti	Predložena vodeća inicijativa 1. (centar za resurse „AccessibleEU”) i sveobuhvatan popis drugih mjera
Ograničen napredak u pogledu deinstitutionalizacije	Poseban odjeljak o deinstitutionalizaciji, s dvije vodeće inicijative (3. i 4.) koje se odnose na smjernice za samostalan život i „izvršne socijalne usluge”
Ograničeno uključivanje pitanja invaliditeta u proces utvrđivanja politika	Sudjelovanje Radne skupine za ravnopravnost u svrhu uključivanja pitanja invaliditeta u sva područja politike
Nema posebnih upućivanja na nevidljive i intelektualne poteškoće	U strategiju su uključena ograničena upućivanja, ali u odjeljku o pristupačnosti ne govori se o nevidljivom invaliditetu
Nije pravno obvezujuća	Nije uzeto u obzir
Zakonska praznina u pogledu zaštite od diskriminacije na temelju invaliditeta	Na tom se pitanju radi jer napredak ovisi o donošenju relevantnog zakonodavstva
Nedostatak posebnih pokazatelja za procjenu provedbe	Pokazatelji su trenutačno u izradi
Nema poveznice između financijskih sredstava EU-a i strategije te nema namjenskih proračunskih sredstava za njezinu provedbu	Nije uzeto u obzir (vidjeti odlomke 43. – 45.)
Nije bilo preispitivanja postojećeg relevantnog zakonodavstva	Nije uzeto u obzir (vidjeti odlomke 46. i 47.)

Strategija za razdoblje 2010. – 2020.: utvrđeni nedostaci	Strategija za razdoblje 2021. – 2030.
Mjere u pogledu zapošljavanja nedostatne za rješavanje problema razlike u zaposlenosti na temelju invaliditeta	Provode se dodatne mjere, uključujući vodeću inicijativu 5. o paketu mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom
Neujednačena količina znanja o pitanjima invaliditeta na institucionalnoj razini EU-a	Redoviti sastanci i razmjene mišljenja; Komisija je donijela strategiju za ljudske resurse u svrhu promicanja raznolikosti i uključenosti
Ne postoji okvir za praćenje	Okvir za praćenje objavljen je u svibnju 2022.

Izvor: analiza koju je nad strategijama za razdoblje 2010. – 2020. i za razdoblje 2021. – 2030. Sud proveo na temelju evaluacije Europske strategije za osobe s invaliditetom za razdoblje 2010. – 2020., SWD(2020) 289.

42. Cjelokupno gledajući, Komisija je izradila strategiju za razdoblje 2021. – 2030. na način kojim je otklonila većinu nedostataka utvrđenih za strategiju za razdoblje 2010. – 2020., no niz ključnih pitanja i dalje nije riješen. Analiza koju je Sud proveo pokazala je i da je strategija za razdoblje 2021. – 2030. u skladu s Konvencijom i da sadržava nove mjere, uključujući sedam vodećih inicijativa. Međutim, samo polovina mjera uključuje datum završetka, što može utjecati na praćenje njihove stvarne provedbe.

Veza između ciljeva strategije za razdoblje 2021. – 2030. i programa EU-a za financiranje i dalje je slaba

43. U strategiji za razdoblje 2021. – 2030. spominju se razni programi EU-a za financiranje kojima se države članice mogu koristiti za potporu njezinoj provedbi tijekom programskog razdoblja 2021. – 2027. (vidjeti odlomak [17.](#)). Neki od tih programa uključuju zahtjeve povezane s provedbom Konvencije u pogledu pristupačnosti ili nepostojanja diskriminacije osoba s invaliditetom.

44. To se posebice odnosi na ESF plus i EFRR, ali i na programe Erasmus+ i CERV. U okviru inicijative REACT-EU (inicijative kojom je osigurano dodatno financiranje programa kohezijske politike za razdoblje 2014. – 2020. do kraja 2022.) osobe s invaliditetom spominju se samo u vezi sa socijalnim uslugama od općeg interesa. U okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, kojim se osiguravaju financijska sredstva za razdoblje 2021. – 2026., ne spominju se takvi zahtjevi, no u opseg mjera koje se podupiru uključene su „skupine u nepovoljnom položaju” i „ranjive skupine”.

45. Nisu u svim programima EU-a za financiranje za razdoblje 2021. – 2027. koji su spomenuti u strategiji za razdoblje 2021. – 2030. predviđena posebna financijska sredstva za postizanje ciljeva te strategije. To je utvrđeno i kao nedostatak strategije za razdoblje 2010. – 2020.

Komisija dosad nije preispitala cjelokupno relevantno zakonodavstvo EU-a u svrhu procjene usklađenosti s Konvencijom

46. U zaključnim napomenama UN-a iz 2015.⁴¹ EU-u se preporučuje da provede međusektorsko i sveobuhvatno preispitivanje svojeg zakonodavstva kako bi ga se u potpunosti uskladilo s Konvencijom. Potreba za takvim preispitivanjem spomenuta je i u mišljenjima dvaju odbora Europskog parlamenta, Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja i Odbora za predstavnike, u vezi s nedavnim prijedlogom rezolucije Europskog parlamenta⁴². EDF je u svojem izvješću iz sjene za UN⁴³ spomenuo dva primjera zakonodavstva koje je potrebno preispitati, a oba se odnose na promet⁴⁴. Međutim, dosad nije provedeno temeljito preispitivanje zakonodavstva EU-a kojim bi se zajamčila njegova usklađenost s Konvencijom.

47. Sud je u jednom pregledu utvrdio da je provođenje kvalitetnog savjetovanja zahtjevan zadatak za Komisiju⁴⁵. Komisija je u studenome 2021. ažurirala smjernice za bolju regulativu⁴⁶ i prateći paket instrumenata⁴⁷ kako bi uključila savjetovanja o aspektima invaliditeta, posebice instrument 29. (temeljna prava) i instrument 30. (zapošljavanje, radni uvjeti, raspodjela dohotka, socijalna zaštita i uključenost). U obama instrumentima naglašava se potreba za provođenjem procjena učinka kako bi se izbjegli negativni učinci na određene skupine, kao što su osobe s invaliditetom.

⁴¹ Ujedinjeni narodi, „*Concluding observations on the initial report of the European Union: Committee on the Rights of Persons with Disabilities*”.

⁴² **2022/2026(INI)**.

⁴³ EDF, „*Alternative report for the second review of the EU by the CRPD Committee*”, veljača 2022.

⁴⁴ **Uredba (EZ) br. 1107/2006** i **Uredba (EU) br. 1300/2014**.

⁴⁵ **Pregled 02/2020** „Izrada zakonodavstva u Europskoj uniji nakon gotovo 20 godina primjene pristupa bolje regulative”.

⁴⁶ Smjernice za bolju regulativu, **SWD(2021) 305**.

⁴⁷ Europska komisija, **Paket instrumenata za bolju regulativu**, 2023.

Zbog zastoja u pogledu dvaju zakonodavnih pitanja usporen je napredak ključnih elemenata strategije za razdoblje 2021. – 2030.

48. U strategiji za razdoblje 2021. – 2030. potvrđuje se da postoji praznina u zakonodavstvu EU-a u pogledu jamčenja jednakog postupanja prema osobama s invaliditetom u područjima socijalne zaštite, zdravstva, obrazovanja te pristupa robi i uslugama, uključujući stanovanje. Pravna osnova EU-a za borbu protiv diskriminacije na temelju invaliditeta postoji samo u području zapošljavanja, i to u okviru Direktive o jednakosti pri zapošljavanju⁴⁸. U strategiji za razdoblje 2021. – 2030. države članice općenito se pozivaju da omoguće donošenje Komisijina prijedloga direktive o provedbi načela jednakog postupanja u navedenim područjima (tzv. Direktiva o jednakom postupanju). Donošenje tog predloženog pravnog teksta u Vijeću i dalje je neizvjesno te vremenski okvir nije utvrđen.

49. Kad je riječ o pristupačnosti, donošenje Europskog akta o pristupačnosti 2019.⁴⁹ bio je važan korak prema olakšavanju pristupa osoba s invaliditetom proizvodima i uslugama uklanjanjem prepreka nastalih zbog različitih pravila u državama članicama. Aktom se od država članica zahtijevalo da ga prenesu u nacionalno zakonodavstvo do 28. lipnja 2022. Međutim, 24 države članice od njih 27 primile su službenu opomenu zbog toga što nisu obavijestile o svojim mjerama u pogledu prenošenja akta. Države članice koje su podnijele obavijesti o mjerama, odnosno Danska, Italija i Estonija, tijekom 2023. također su primile službene opomene, i to zbog nepotpunog prenošenja⁵⁰.

50. Budući da je pristupačnost proizvoda i usluga preduvjet za sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima, svako kašnjenje u provedbi tih zakonskih akata može negativno utjecati na jednakost osoba s invaliditetom. Nadalje, u Aktu o pristupačnosti navodi se da države članice mogu same odlučiti je li određeno fizičko okruženje u skladu sa zahtjevima za pristupačnost⁵¹. Prema EDF-u⁵² to nije dovoljno za

⁴⁸ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ.

⁴⁹ Direktiva (EU) 2019/882.

⁵⁰ Europska komisija, *odluke o povredama. „Non-transposition of EU legislation: Commission takes action to ensure complete and timely transposition of EU directives”*, 20. srpnja 2022.

⁵¹ Članak 4. stavak 4. Direktive (EU) 2019/882.

⁵² EDF, *„Alternative report for the second review of the EU by the CRPD Committee”*, veljača 2022.

jamčenje usklađenog djelovanja u pogledu pristupačnosti fizičkom okruženju za osobe s invaliditetom na razini EU-a.

Vodeće inicijative strategije za razdoblje 2021. – 2030. nad kojima je provedena revizija napreduju, ali njihov učinak još se ne može procijeniti

51. Sud je analizirao sljedeće tri vodeće inicijative, koje su već dovršene ili trebaju biti dovršene do kraja 2023.:

- Vodeća inicijativa 2.: predložiti uvođenje europske iskaznice za osobe s invaliditetom, koja bi trebala biti priznata u svim državama članicama (odlomci [52.](#) – [56.](#));
- Vodeća inicijativa 5.: predstaviti paket za poboljšanje rezultata osoba s invaliditetom na tržištu rada kojim će se države članice podupirati u provedbi relevantnih smjernica za zapošljavanje u okviru europskog semestra (odlomci [57.](#) – [60.](#));
- Vodeća inicijativa 7.: kako bi Komisija bila primjer drugima, donijeti obnovljenu strategiju za ljudske resurse koja će uključivati mjere za promicanje raznolikosti i uključivanja osoba s invaliditetom (odlomci [61.](#) – [69.](#)).

Uvođenje europske iskaznice za osobe s invaliditetom: djelotvornost ovisi o opsegu primjene i uzajamnom priznavanju statusa invaliditeta

52. U strategiji za razdoblje 2021. – 2030. kao jedna od vodećih inicijativa predlaže se uvođenje europske iskaznice za osobe s invaliditetom do kraja 2023. (vidjeti [Prilog](#)). Štoviše, ta je mjera uključena u program rada Komisije za 2023. kao zakonodavni prijedlog. Inicijativa se temelji na rezultatima pilot-projekta provedenog tijekom razdoblja 2016. – 2018. u svrhu potpore dobrovoljnom uzajamnom priznavanju statusa invaliditeta u sektorima razonode, kulture, sporta i prometa u osam država članica sudionica. Slična inicijativa u vezi s parkirnom kartom EU-a uspješno se provodi od 1998.⁵³

⁵³ Preporuka Vijeća o parkirnoj karti za osobe s invaliditetom kako je izmijenjena [Preporukom Vijeća](#) od 3. ožujka 2008., [98/376/EZ](#).

53. Komisija je u svibnju 2021. objavila studiju⁵⁴ u kojoj je provedba tog pilot-projekta općenito ocijenjena pozitivnom. Međutim, u studiji je istaknut i niz nedostataka, npr. sljedeći:

- sudjelovanje država članica i pružatelja usluga bilo je dobrovoljno;
- države članice slobodno su odlučivale o tome u kojima će se od četiriju sektora dodijeliti naknade, pri čemu su samo sektori kulture i razonode bili obuhvaćeni u svih osam država članica;
- nije uspostavljen centralizirani sustav praćenja za stvarnu upotrebu iskaznica pa se analiza uvelike oslanjala na informacije prikupljene u anketama;
- uvjeti prihvatljivosti za iskaznicu razlikovali su se među državama članicama jer su one mogle odrediti vlastite kriterije.

54. U studenome 2022. Europski parlament objavio je studiju⁵⁵ u kojoj se opisuje trenutačna situacija u pogledu uzajamnog priznavanja statusa osoba s invaliditetom i koja uključuje određene relevantne predstavke upućene Europskom parlamentu. U njoj se istražuju i neki mogući načini za napredak prema uzajamnom priznavanju poduzimanjem koraka kao što je osmišljavanje zajedničkog temeljnog standarda za procjenu invaliditeta (vidjeti odlomke [26.](#) – [29.](#)).

55. Komisija bi trebala pripremiti procjenu učinka do ljeta 2023. u kojoj bi se opisale različite mogućnosti za uvođenje iskaznice za osobe s invaliditetom, uključujući pravni akt. Na temelju te procjene Komisija planira predstaviti službeni zakonodavni prijedlog.

56. Sud smatra da je uvođenje te iskaznice korak prema uzajamnom priznavanju osoba s invaliditetom, čime se olakšava njihovo slobodno kretanje u EU-u. Međutim, njezina djelotvornost ovisit će o opsegu primjene, koji se treba definirati, i može biti narušena potencijalnom neusklađenošću kriterija koje su različite države članice odabrale za procjenu invaliditeta s obzirom na svoju nadležnost u tom području.

⁵⁴ Europska komisija, „*Study assessing the implementation of the pilot action on the EU Disability Card and associated benefits*”, završno izvješće, 2021.

⁵⁵ Europski parlament, „*Disability assessment, mutual recognition and the EU Disability Card*”, studeni 2022.

Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom: korak u pravom smjeru, ali prerano je da bi se vidjeli učinci

57. Razlika u zaposlenosti na temelju invaliditeta u EU-u ostala je otprilike na istoj razini od 2014., godine u kojoj su mjerenja započela (vidjeti odlomak **05.**). Komisija je u rujnu 2022. donijela Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom⁵⁶, jednu od vodećih inicijativa utvrđenih u strategiji za razdoblje 2021. – 2030., kako bi se ta situacija riješila. U najavi paketa navodi se da je potrebno povećati stopu zaposlenosti osoba s invaliditetom i smanjiti razliku u zaposlenosti na temelju invaliditeta kako bi se dostigle krovne ciljne vrijednosti EU-a iz europskog stupa socijalnih prava. Te su ciljne vrijednosti na razini EU-a, koje treba dostići do 2030., smanjenje broja osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti za najmanje 15 milijuna, zaposlenost najmanje 78 % osoba u dobi od 20 godina do 64 godine i sudjelovanje najmanje 60 % svih odraslih osoba u osposobljavanju svake godine.

58. Predloženi paket obuhvaća sljedećih šest područja djelovanja (sva s konkretnim očekivanim rezultatima):

- povećanje kapaciteta javnih službi za zapošljavanje i integraciju;
- promicanje izgleda za zapošljavanje pozitivnom diskriminacijom i borbom protiv stereotipa;
- jamčenje primjene razumne prilagodbe kako bi se zadovoljile potrebe osoba s invaliditetom na radnom mjestu;
- zadržavanje osoba s invaliditetom na radnom mjestu;
- osiguravanje programa profesionalne rehabilitacije u slučaju bolesti ili nesreće; i
- iznalaženje kvalitetnih radnih mjesta u zaštićenim programima zapošljavanja i putova prema otvorenom tržištu rada.

59. Međutim, Komisija je do kraja veljače 2023. donijela tek skup instrumenata za jačanje javnih službi za zapošljavanje u svrhu poboljšanja rezultata osoba s invaliditetom na tržištu rada. Komisija očekuje da će drugi rezultati biti ostvareni tijekom 2023. Osim toga, Komisija je u strategiji za razdoblje 2021. – 2030. od država članica zatražila da postave ciljne vrijednosti smanjenja razlike u zaposlenosti na temelju invaliditeta.

⁵⁶ Zajednički dokument službi Komisije i Platforme za osobe s invaliditetom „*Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom namijenjen poboljšanju rezultata osoba s invaliditetom na tržištu rada*“.

60. Sud smatra da je Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom korak u pravom smjeru koji bi mogao pomoći u rješavanju problema trajne razlike u zaposlenosti na temelju invaliditeta. Međutim, dok se ne ostvare ostali rezultati i ne započne njihova kasnija praktična primjena, nije moguće procijeniti moguće učinke paketa na tu razliku.

Primjer drugima: kao poslodavci, institucije EU-a ambiciozne su kad je riječ o poticanju uključivanja osoba s invaliditetom, ali vidljivi rezultati ograničeni su

61. U strategiji za razdoblje 2021. – 2030. Komisija je izrazila predanost tomu da služi kao primjer u pogledu ravnopravnosti osoba s invaliditetom te je pozvala druge institucije EU-a da učine isto. Za tu je svrhu odredila i vodeću inicijativu o obnovljenoj strategiji za ljudske resurse. Strategija je donesena u travnju 2022.⁵⁷

62. Članovi osoblja institucija EU-a zapošljavaju se iz svih 27 država članica te su pravila njihova zapošljavanja uređena Pravilnikom o osoblju za dužnosnike EU-a i druge javne službenike⁵⁸. Osim toga, institucije EU-a mogu uspostaviti vlastite sustave za priznavanje invaliditeta.

63. Kako bi dobio dodatne informacije o mjerama koje Komisija i neke od ostalih institucija EU-a poduzimaju radi promicanja ravnopravnosti osoba s invaliditetom, Sud je od tih institucija zatražio da ispune upitnik kojim su obuhvaćena različita područja mogućih mjera (vidjeti odlomak 22.).

64. Na temelju dostavljenih odgovora može se reći da sve anketirane institucije EU-a kontinuirano provode mjere kojima jamče da su njihove zgrade pristupačne građanima i zaposlenicima s invaliditetom. Kad je riječ o novim zgradama, institucije su pristupačnost uzele u obzir u fazi planiranja. Problemi u pogledu pristupačnosti češći su kad je riječ o starijim zgradama, npr. zgradama u Bruxellesu koje su u trenutku stjecanja bile u skladu s relevantnim belgijskim zakonodavstvom, ali sada je u njima potrebno provesti veći opseg radova u svrhu zadovoljavanja standarda EU-a u pogledu pristupačnosti. Kad je riječ o digitalnoj pristupačnosti, svih pet anketiranih institucija EU-a poduzima korake kako bi svoje digitalno okruženje učinile pristupačnijim, s pomoću akcijskih planova ili raznih drugih inicijativa.

⁵⁷ Komunikacija Komisiji – „A new Human Resources Strategy for the Commission”, C(2022) 2229.

⁵⁸ Uredba br. 31 (EEZ), br. 11 (EZAE).

65. Tri anketirane institucije od njih pet (Vijeće, Komisija i Sud) izjavile su da je nedostatak podataka o zaposlenicima s invaliditetom jedna od najvećih prepreka jamčenju dobrih radnih uvjeta za osoblje. Konkretno, u skladu s pravilima koja se primjenjuju na zapošljavanje u institucijama EU-a službe za ljudske resurse ne obavješćuju se o invaliditetu zaposlenika osim ako im predmetni zaposlenik dobrovoljno ne dostavi te informacije. Osim toga, svi dostavljeni podatci podliježu pravilima o zaštiti podataka.

66. Sud je utvrdio da su institucije EU-a prikupile podatke o broju zahtjeva za razumnu prilagodbu u svrhu zadovoljavanja potreba osoba s invaliditetom. Međutim, ti zahtjevi ne daju potpunu sliku o broju osoba s invaliditetom koje rade za institucije jer nije svim osobama s invaliditetom potrebna razumna prilagodba, koja se može zatražiti i zbog privremenih zdravstvenih problema. Kako bi prevladale tu poteškoću, dvije anketirane institucije od njih pet (Vijeće i Komisija) već su provele dobrovoljne ankete među osobljem, a još dvije (Parlament i Sud) planirale su to učiniti u bliskoj budućnosti. Komisija je provela anketu među vlastitim osobljem, kao i osobljem izvršnih agencija i Europske službe za vanjsko djelovanje, i primila oko 10 000 odgovora (stopa odgovora bila je 22 %). 4,4 % ispitanika smatralo je da ima određeni invaliditet, a 6,4 % izjavilo je da skrbe o uzdržavanoj osobi s invaliditetom⁵⁹.

67. Anketirane institucije EU-a ukupno su tijekom 2022. zaposlile oko 4 000 stažista, ali broj stažista s invaliditetom nije poznat. Analiza koju je proveo Sud pokazala je i da su tri anketirane institucije od njih pet provodile program pozitivne diskriminacije (mjere usmjerene na određene skupine kako bi se smanjili nedostaci s kojima se suočavaju u tržišnom natjecanju s drugim kandidatima), a još jedna institucija razmatrala je uvođenje takvog programa (vidjeti [tablicu 3.](#)). Međutim, Sud je također utvrdio da su ti programi pozitivne diskriminacije uglavnom bili usmjereni na stažiste. Stažisti s invaliditetom ujedno mogu sudjelovati u otvorenim programima stažiranja. Samo jedna institucija (Parlament) trenutačno provodi program pozitivne diskriminacije za ugovorno osoblje.

⁵⁹ Europska komisija, „*Survey on diversity, inclusion and respect at the workplace, report of the results*” (anketa provedena u ožujku 2021.).

Tablica 3. – Programi pozitivne diskriminacije i povezane ciljne vrijednosti u pet institucija EU-a

Institucija	Stožisti s invaliditetom (godišnje)	Ugovorno osoblje s invaliditetom
Europski parlament	Oko 30 (oko 15 dvaput godišnje)	Financijska sredstva bila su 2022. dostupna za sedam osoba s invaliditetom, a zaposleno ih je šest
Vijeće Europske unije	Šest (tri puta godišnje)	Akcijski plan razmatra se
Europska komisija	Ne postoji akcijski plan	Ne postoji akcijski plan
Sud Europske unije	Akcijski plan razmatra se	Ne postoji akcijski plan
Europski revizorski sud	Najmanje jedan godišnje	Ne postoji akcijski plan

Izvor: Sud, na temelju revizijskih aktivnosti.

68. Institucije EU-a zapošljavaju članove stalnog osoblja na temelju njihova uspjeha u natječajima koje organizira Europski ured za odabir osoblja (EPSO). EPSO kandidatima s invaliditetom na zahtjev, na temelju liječničke potvrde ili mišljenja specijalista, omogućuje razumnu prilagodbu u vezi s njihovim potrebama. Uspješni kandidati uvrstavaju se na popis uspješnih kandidata za stalna radna mjesta. Međutim, EPSO ne prati jesu li uspješni kandidati s invaliditetom zaista zaposleni u institucijama EU-a jer faza zapošljavanja nije dio njegovih ovlasti.

69. Odbor Europskog parlamenta za proračunski nadzor pitao je institucije i tijela EU-a o njihovu zapošljavanju osoba s invaliditetom, što pokazuje potrebu za izvješćivanjem⁶⁰. Institucije EU-a u anketi nisu Sudu dostavile usporedive podatke o zaposlenosti osoba s invaliditetom. Te institucije ne uspoređuju svoje interne podatke s usporedivim informacijama na razini EU-a.

⁶⁰ Primjerice, „2021 Discharge Questionnaire to the European Court of Justice”, pitanje 22.

Komisija ima samo ograničene podatke o tome koliko je financijskih sredstava EU-a dodijeljeno mjerama za potporu osobama s invaliditetom

70. Kad je riječ o dostupnim financijskim sredstvima EU-a, uključujući privremene mjere potpore (inicijative CRII/CRII+ i REACT-EU), Sud je procijenio sljedeće:

- je li praćenjem omogućeno utvrđivanje načina na koji se financijskim sredstvima EU-a doprinosi poboljšanju života osoba s invaliditetom;
- jesu li se financijska sredstva EU-a namijenjena osobama s invaliditetom mogla utvrditi; i
- je li horizontalni uvjet koji omogućuje provedbu koji se odnosi na provedbu Konvencije i preporuka u okviru europskog semestra pridonio boljem usmjeravanju na potrebe osoba s invaliditetom.

Okviri za praćenje za oba programska razdoblja ne omogućuju procjenu toga doprinose li financijska sredstva EU-a poboljšanju položaja osoba s invaliditetom

71. Komisija nema informacije o stvarnim iznosima dodijeljenima za posebne mjere u korist osoba s invaliditetom jer za njih ne postoji odgovarajuća kategorija rashoda. Sud je utvrdio da je to bio slučaj i za ESF i za hitne mjere EU-a (inicijative CRII/CRII+ i REACT-EU), u vezi s kojim neće biti promjena za programsko razdoblje 2021. – 2027.

72. Zakonodavstvom EU-a predviđa se zajednički pokazatelj ostvarenja koji se odnosi na „sudionike s invaliditetom”⁶¹. Države članice moraju godišnje izvješćivati o tom pokazatelju. Za programsko razdoblje 2014. – 2020. države članice nisu bile obvezne utvrditi ciljne vrijednosti za broj sudionika s invaliditetom do kojih su namjeravale doprijeti. To neće biti obvezne učiniti ni u programskom razdoblju 2021. – 2027.

73. Taj zajednički pokazatelj omogućuje procjenu broja osoba s invaliditetom koje su primile potporu EU-a. Međutim, Komisija s pomoću njega ne može utvrditi koliko je financijskih sredstava EU-a dodijeljeno osobama s invaliditetom. Za tu ciljnu skupinu nije bio utvrđen zajednički pokazatelj rezultata. Stoga se sustavom praćenja neće pružiti potrebne informacije o tome jesu li države članice uložile dostatne napore kako bi doprle do osoba s invaliditetom.

⁶¹ Uredba (EU) br. 1304/2013 i Uredba (EU) 2021/1057.

74. U okviru ESF-a u programskom razdoblju 2014. – 2020. državama članicama dodijeljeno je ukupno 100 milijardi eura, i to u okviru tematskog cilja 8. („Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podupiranje mobilnosti radne snage”), cilja 9. („Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svih oblika diskriminacije”) i cilja 10. („Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i strukovno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje”). Mjere za potporu osobama s invaliditetom mogle su se financirati u okviru svih triju tematskih ciljeva, ali ne postoje posebni podatci o financiranju takvih mjera.

75. Postoji veća količina informacija o tome koliko je osoba s invaliditetom primilo potporu iz ESF-a u programskom razdoblju 2014. – 2020. Prema zajedničkom pokazatelju ostvarenja „sudionici s invaliditetom” mjere ESF-a do kraja 2021. doprle su do ukupno 3,6 milijuna sudionika diljem EU-a⁶². U **okviru 2.** pružaju se detaljnije informacije za četiri države članice koje je Sud posjetio.

⁶² „Europski strukturni i investicijski fondovi, Sažeto izvješće za 2022. o godišnjim izvješćima o provedbi programa kojima je obuhvaćena provedba u razdoblju 2014. – 2020.”, **COM(2023) 39.**

Okvir 2.

Primjeri programa u okviru ESF-a u vezi s osobama s invaliditetom u posjećenim državama članicama (jedan po državi članici)

Nizozemska: aktivno uključivanje u svrhu većeg broja mogućnosti zapošljavanja, s ciljem borbe protiv nezaposlenosti mladih i povećanja zapošljivosti svih osoba koje ne mogu lako pristupiti tržištu rada, uključujući osobe s invaliditetom. Broj sudionika s invaliditetom: 225 126.

Španjolska: načini integracije kojima se osobama s invaliditetom olakšava pristup tržištu rada te subvencionirani doprinosi za socijalno osiguranje u okviru posebnih centara za zapošljavanje. Broj sudionika s invaliditetom (operativni program „Socijalna uključenost“): 421 063.

Švedska: uključivanje u obrazovanje i tržište rada, stjecanje vještina i kvalifikacija za sve osobe koje ne mogu lako pristupiti tržištu rada, uključujući osobe s invaliditetom. Broj sudionika s invaliditetom: 50 287.

Rumunjska: mjere koje se odnose na osobe s invaliditetom uključivale su deinstitucionalizaciju, pružanje pomagala, osposobljavanje i zapošljavanje. Broj sudionika s invaliditetom (operativni program „Ljudski kapital“): 13 670.

Izvor: Sud, na temelju revizijskih aktivnosti i podataka na platformi otvorenih podataka (<https://cohesiondata.ec.europa.eu/>, stanje u veljači 2023.).

76. Kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19, koja je započela u ožujku 2020., Komisija je uvela mjere za povećanje fleksibilnosti financiranja (inicijativa CRII, nakon koje je uslijedila inicijativa CRII+) ⁶³ i osigurala dodatna financijska sredstva za programe za razdoblje 2014. – 2020. (inicijativa REACT-EU) ⁶⁴ u okviru instrumenta „NextGenerationEU“ ⁶⁵. U internim Komisijinim smjernicama za države članice o upotrebi sredstava za hitne slučajeve zaista se upućuje na osobe s invaliditetom kao na jedan od primjera intervencija koje se mogu financirati. Međutim, iako su osobe s invaliditetom bile nerazmjerno pogođene pandemijom (vidjeti **Okvir 3.**), na njih se upućuje samo na kao jednu od ranjivih skupina / skupina u nepovoljnom položaju.

⁶³ Uredba (EU) 2020/460.

⁶⁴ Uredba (EU) 2020/2221.

⁶⁵ Uredba (EU) 2020/2094.

Okvir 3.

Primjeri problema s kojima su se osobe s invaliditetom u posjećenim državama članicama suočile tijekom pandemije bolesti COVID-19

U **Nizozemskoj** je najznačajniji negativan učinak na osobe s invaliditetom bio uzrokovan odlukom da se posjetiteljima zabrani pristup domovima i ustanovama za skrb, kao i da se zatvore centri za dnevnu skrb za odrasle i djecu s invaliditetom.

U **Španjolskoj** je pandemija ograničila mnoge socijalne i obrazovne usluge te usluge za pomoć pri zapošljavanju za osobe s invaliditetom, a te osobe nisu uvijek uzete u obzir pri planiranju mjera za borbu protiv pandemije.

Švedska tijekom pandemije nije uvela zabranu kretanja na nacionalnoj razini, ali ograničenja kretanja uvedena su na lokalnoj razini u određenim okruzima i/ili općinama. Time je pristup zdravstvenim uslugama i svakodnevnim aktivnostima za osobe s invaliditetom ponekad bio ograničen.

Izvor: Sud, na temelju revizijskih aktivnosti.

77. Komisija je procijenila učinak bolesti COVID-19 na osobe s invaliditetom kasnije tijekom pandemije (2021.), u kontekstu europskog semestra. U njezinu objedinjenom izvješću⁶⁶ istaknut je niz pitanja:

- nerazmjerni broj smrtnih slučajeva u usporedbi s osobama bez invaliditeta, iako je bilo vrlo malo raščlanjenih podataka o smrtnim slučajevima uzrokovanim bolešću COVID-19 među osobama s invaliditetom;
- izolacija i segregacija među osobama s invaliditetom u ustanovama zbog ograničenja povezanih s bolešću COVID-19, odnosno zabrana posjeta i otkazivanje aktivnosti, pri čemu su pogođene i osobe s invaliditetom koje žive u zajednici;
- ograničen pristup zdravstvenim uslugama, rehabilitaciji i rehabilitaciji zbog ukidanja mnogih usluga koje „nisu ključne“;
- obustava ili ograničavanje socijalnih usluga i potpore u mnogim slučajevima; i
- školovanje na daljinu, koje je vjerojatno dovelo do posebnih izazova za djecu s invaliditetom.

⁶⁶ Europska komisija, „*COVID-19 and people with disabilities in Europe – Assessing the impact of the crisis and informing disability-inclusive next steps*“, 2021.

Učinak horizontalnog uvjeta koji omogućuje provedbu i preporuka iz europskog semestra na financiranje mjera za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2027. mogao bi biti ograničen

Postoji rizik od toga da će učinak horizontalnog uvjeta koji omogućuje provedbu biti ograničen

78. Kao i u programskom razdoblju 2014. – 2020., Uredba o zajedničkim odredbama za programsko razdoblje 2021. – 2027.⁶⁷ uključuje preduvjete koji se moraju ispuniti za programe koje sufinancira EU, poznate kao „uvjeti koji omogućuju provedbu”, koji mogu biti horizontalni (primjenjivi na sve posebne ciljeve) ili tematski. Jedan od horizontalnih uvjeta koji omogućuju provedbu odnosi se na provedbu i primjenu Konvencije, čime se uspostavlja veza između relevantnih financijskih sredstava EU-a i Konvencije.

79. Posebnim horizontalnim uvjetom koji omogućuje provedbu od država članica zahtijeva se da uspostave nacionalne okvire za jamčenje provedbe Konvencije, koji obuhvaćaju sljedeće:

- ciljeve s mjerljivim podciljevima, prikupljanje podataka i mehanizme praćenja;
- mehanizme kojima se jamči da se tijekom pripreme i provedbe programa uzima u obzir politika pristupačnosti te poštuju zakonodavstvo i standardi koji se odnose na pristupačnost; i
- mehanizme za izvješćivanje odbora za praćenje o slučajevima neusklađenosti operacija za koje se prima potpora iz fondova EU-a s Konvencijom i pritužbi u vezi s Konvencijom podnesenih u skladu s mehanizmima uspostavljenima na temelju članka 69. stavka 7. Uredbe o zajedničkim odredbama.

80. Taj se horizontalni uvjet mora dosljedno ispunjavati tijekom programskog razdoblja 2021. – 2027. jer u protivnom Komisija neće nadoknaditi rashode povezane s predmetnim posebnim ciljem. U tom je smislu ostvaren napredak u usporedbi s programskim razdobljem 2014. – 2020.⁶⁸, u kojem je za relevantni preduvjet (*ex ante* uvjet) za provedbu i primjenu Konvencije bio potreban samo dovoljan administrativni kapacitet, a Komisija je provjerila jesu li preduvjeti ispunjeni samo na početku programskog razdoblja.

⁶⁷ Uredba (EU) 2021/1060.

⁶⁸ Uredba (EU) br. 1303/2013.

81. Međutim, Sud je utvrdio da je Komisijina procjena usklađenosti s horizontalnim uvjetom bila ograničena na provjeru toga jesu li nacionalnim strategijama ili akcijskim planovima utvrđeni mjerljivi ciljevi. Komisija nije zakonski obvezna pratiti ostvaruju li se ciljevi zaista, što znači da je taj horizontalni uvjet administrativni uvjet za dobivanje financijskih sredstava EU-a, a ne instrument kojim se jamči bolja usmjerenost tih sredstava.

Preporuke u okviru europskog semestra samo su u ograničenoj mjeri usmjerene na osobe s invaliditetom

82. Pravilima za programsko razdoblje 2021. – 2027.⁶⁹ od država članica zahtijeva se da kao prioritet postave izazove utvrđene u okviru europskog semestra i dodijele odgovarajući iznos sredstava za odgovor na njih. Međutim, taj je zahtjev od ograničene važnosti u pogledu financiranja mjera za potporu osobama s invaliditetom u EU-u.

83. Analiza koju je proveo Sud pokazala je da se u komunikaciji „Europski semestar 2022. – proljetni paket” osobe s invaliditetom spominju samo dvaput, jednom u kontekstu skupina na koje je pandemija bolesti COVID-19 nerazmjerno utjecala i jednom u kontekstu povećanja sudjelovanja na tržištu rada. Ni u jednoj od preporuka za pojedine zemlje za 2020. ili za 2022. koje su sastavljene u okviru europskog semestra nije se izričito upućivalo na osobe s invaliditetom, unatoč nerazmjernom učinku bolesti COVID-19 na tu skupinu. Preporuke za pojedine zemlje za 2020. nisu se odnosile na skupine u nepovoljnom položaju (koje bi mogle uključivati osobe s invaliditetom). Samo su četiri države članice primile preporuku o skupinama u nepovoljnom položaju u okviru preporuka za pojedine zemlje za 2022. Istodobno je 26 država članica od njih 27 primilo istu preporuku o ranjivim skupinama u vezi s povećanjem cijena energije.

84. Analiza koju je Sud proveo pokazala je i da su upućivanja na osobe s invaliditetom u izvješćima za pojedinačne zemlje uglavnom vrlo široka i općenita te se, primjerice, odnose na razliku u zapošljavanju na temelju invaliditeta ili rizik od siromaštva i potrebu za djelovanjem. U nacionalnim programima reformi u četirima posjećenim državama članicama upućivalo se na planirane mjere za poboljšanje položaja osoba s invaliditetom, ali ne u jednakom opsegu. Upućivanja na osobe s invaliditetom u sporazumima o partnerstvu i nacrtima programa četiriju posjećenih država članica uglavnom su bila u skladu s pitanjima utvrđenima u okviru europskog semestra. Budući da je to bio slučaj, primjedbe Komisije o sporazumima o partnerstvu i programima za razdoblje 2021. – 2027. uglavnom su se odnosile na uključivanje horizontalnih načela nediskriminacije i pristupačnosti.

⁶⁹ Uredba (EU) 2021/1057.

85. Od četiriju država članica posjećenih tijekom revizije samo je Rumunjska uključila poseban prioritet za osobe s invaliditetom za programsko razdoblje 2021. – 2027. Mjere utvrđene u njezinu nacrtu programa „Uključivanje” za to razdoblje uglavnom su usmjerene na poboljšanje usluga za osobe s invaliditetom, kao i na pomoćne tehnologije, usluge za pomoć u donošenju odluka i mjere zapošljavanja. U Švedskoj je nacionalni program u okviru ESF-a plus usmjeren na tražitelje zaposlenja koji ne mogu lako pristupiti tržištu rada, uključujući osobe s invaliditetom. Nizozemska i Španjolska nastavit će provoditi mjere za potporu osobama s invaliditetom slične onima iz programskog razdoblja 2014. – 2020.

Zaključci i preporuke

86. Cjelokupno gledajući, Sud zaključuje da je praktični učinak mjera EU-a na položaj osoba s invaliditetom u državama članicama ograničen. Posljednjih godina u EU-u nije zabilježeno znatno poboljšanje u pogledu razlike u zaposlenosti na temelju invaliditeta ili rizika od siromaštva za osobe s invaliditetom, što su dva ključna pokazatelja ravnopravnosti dostupna na razini EU-a.

87. Kad je riječ o dostupnim podacima u vezi s osobama s invaliditetom, Sud je utvrdio da su razlike u kriterijima za procjenu statusa invaliditeta među državama članicama (i regijama) jedan od ključnih problema, zbog kojeg Komisija ne može imati dobar pregled (vidjeti odlomak [26.](#)).

88. Procjena invaliditeta ovisi o tome na koji način središnja ili decentralizirana tijela u državama članicama tumače i primjenjuju kriterije. Na razini EU-a jedini usporedivi podatci o položaju osoba s invaliditetom temelje se na istraživanjima u kojima sudionici sami prijavljuju svoj status invaliditeta. Sud je za ta istraživanja utvrdio određene nedostatke u smislu detaljnosti, pokrivenosti i učestalosti zbog kojih njihove podatke nije uvijek moguće uskladiti s administrativnim podacima koje su prikupile države članice, što otežava usporedbe među različitim zemljama u EU-u. Te razlike u podacima mogu ugroziti uzajamno priznavanje statusa invaliditeta diljem EU-a. Osobe s invaliditetom koje putuju u drugu državu članicu ili se sele zbog posla, studiranja ili iz drugih razloga posljedično se mogu suočiti s većim administrativnim opterećenjem od državljana predmetne države članice. U cilju zaštite prava osoba s invaliditetom Komisija je utvrdila politiku EU-a u tom području. Visokokvalitetne i usporedive informacije država članica ključne su za praćenje politike EU-a kojom se jamče jednaka prava za osobe s invaliditetom (vidjeti odlomke [26.](#) – [34.](#)). Stoga Sud preporučuje sljedeće:

1. preporuka – Potrebno je prikupiti više usporedivih podataka na razini EU-a

Komisija bi trebala prikupiti više usporedivih podataka o položaju osoba s invaliditetom u smislu pokrivenosti, detaljnosti i učestalosti kao jedan od temelja za mjerenje učinka i djelotvornosti politike EU-a čiji je cilj jamčenje jednakih prava za osobe s invaliditetom.

Ciljni rok provedbe: do kraja 2025.

89. Komisija je 2010. pokrenula Europsku strategiju za osobe s invaliditetom 2010. – 2020., čiji je cilj bio povećati socijalnu uključenost i dobrobit osoba s invaliditetom te im omogućiti da u potpunosti ostvare svoja prava. Tom su strategijom određene odredbe Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom prenesene u kontekst EU-a te su predložene mjere za potporu osobama s invaliditetom u sljedećih osam prioritetnih područja: pristupačnost, sudjelovanje, jednakost, zapošljavanje, obrazovanje, socijalna zaštita, zdravlje i vanjsko djelovanje (vidjeti odlomak [40.](#)).

90. Strategijom EU-a za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. otklanja se većina nedostataka iz prethodne strategije. Sud je utvrdio da je ta strategija u skladu s Konvencijom i da sadržava nove mjere, uključujući sedam vodećih inicijativa. Međutim, samo za polovinu mjera naveden je datum završetka, što može utjecati na praćenje stvarne provedbe. Osim toga, određena ključna pitanja koja su barem djelomično u nadležnosti Komisije i dalje nisu riješena. Veza između strategije za razdoblje 2021. – 2030. i financijskih sredstava EU-a i dalje je slaba, a Komisija još nije preispitala cjelokupno relevantno zakonodavstvo EU-a, čime bi se procijenila njegova usklađenost s Konvencijom. Zastoj u donošenju Direktive o jednakom postupanju i sporo prenošenje Europskog akta o pristupačnosti u državama članicama otežavaju napredak u ostvarivanju ključnih elemenata strategije za razdoblje 2021. – 2030. (vidjeti odlomke [41.](#) – [50.](#)). Sud stoga preporučuje sljedeće:

2. preporuka – Potrebno je napredovati u preispitivanju i donošenju relevantnog zakonodavstva EU-a kako bi se zajamčila usklađenost s Konvencijom

Komisija bi trebala učiniti sljedeće:

- (a) postupno preispitati zakonodavstvo EU-a relevantno za strategiju za razdoblje 2021. – 2030. kako bi se procijenila usklađenost s Konvencijom; i
- (b) poduzeti prikladne mjere za potporu Vijeću u donošenju Direktive o jednakom postupanju.

Ciljni rok provedbe: do kraja 2030. (završetak provedbe trenutačne strategije) za preispitivanje relevantnog zakonodavstva EU-a u vezi s Konvencijom te do kraja 2024. za mjere u vezi s donošenjem Direktive o jednakom postupanju.

91. Kako bi se pomoglo u otklanjanju razlike u zapošljavanju osoba na temelju invaliditeta, u strategiji za razdoblje 2021. – 2030. najavljen je niz mjera u okviru Paketa mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom, ali učinak se još ne može procijeniti. Nadalje, kao korak prema uzajamnom priznavanju statusa invaliditeta

diljem EU-a, u strategiji za razdoblje 2021. – 2030. predlaže se uvođenje europske iskaznice za osobe s invaliditetom. Međutim, njezina djelotvornost ovisit će o opsegu primjene, koji se treba definirati. Uzajamno priznavanje statusa invaliditeta doprinijelo bi slobodnom kretanju osoba s invaliditetom diljem EU-a (vidjeti odlomke 52. – 60).

Sud stoga preporučuje sljedeće:

3. preporuka – Potrebno je poraditi na uzajamnom priznavanju statusa invaliditeta

Komisija bi trebala surađivati s državama članicama na uzajamnom priznavanju statusa invaliditeta u EU-u (za kratkotrajne boravke u državama članicama EU-a) poštujući načela supsidijarnosti i proporcionalnosti.

Ciljni rok provedbe: do kraja 2025.

92. Komisija se ambiciozno obvezala da će služiti kao primjer u pogledu pristupačnosti i zapošljavanja osoba s invaliditetom. Pozvala je druge institucije EU-a da poduzmu slične mjere. Međutim, dosad dostupni podatci ne omogućuju obavljanje procjene o tome jesu li institucije EU-a ostvarile svoje ambicije u pogledu uključivanja osoba s invaliditetom u radnu snagu (vidjeti odlomke 61. – 69.). Sud stoga preporučuje sljedeće:

4. preporuka – Potrebno je mjeriti napredak u zapošljavanju osoba s invaliditetom u institucijama EU-a i izvješćivati o njemu

Institucije EU-a trebale bi biti primjer drugima i učiniti sljedeće:

- (a) mjeriti napredak u uključivanju osoba s invaliditetom u svoju radnu snagu; i
- (b) redovito izvješćivati o napretku (po mogućnosti svake dvije godine), uz potpuno poštovanje pravila o zaštiti podataka, usporedbom vlastitih podataka s usporedivim informacijama na razini EU-a i, ako je izvedivo, i na razini država članica.

Ciljni rok provedbe: do kraja 2025.

93. Ni u okviru EU-a za financiranje za razdoblje 2014. – 2020. ni u okviru za razdoblje 2021. – 2027. ne predviđa se namjenska kategorija rashoda za potporu osobama s invaliditetom. To znači i da Komisijin okvir za praćenje nije osmišljen na način da se njime pružaju informacije o tome u kojoj mjeri financijska sredstva EU-a doprinose poboljšanju položaja osoba s invaliditetom. Istodobno, za oba razdoblja obuhvaćena revizijom zakonodavstvom EU-a predviđa se zajednički pokazatelj ostvarenja koji se odnosi na „sudionike s invaliditetom”. Međutim, ne postoji zajednički pokazatelj rezultata kojim bi se prikazalo na koji su način financijska sredstva EU-a poboljšala situaciju osoba s invaliditetom (vidjeti odlomke [71.](#) – [77.](#)).

94. Pri izradi programa za fondove kohezijske politike za razdoblje 2021. – 2027. države članice moraju ispuniti određene zahtjeve, kao što je horizontalni uvjet koji omogućuje provedbu Konvencije, i preporuke iz europskog semestra. Sud je utvrdio da bi u posjećenim državama članicama učinak obaju tih instrumenata na bolje usmjeravanje financijskih sredstava EU-a na potrebe osoba s invaliditetom mogao biti ograničen zbog nedovoljne usmjerenosti tih sredstava na osobe s invaliditetom (vidjeti odlomke [78.](#) – [85.](#)).

Ovo je izvješće usvojilo II. revizijsko vijeće, kojim predsjedava članica Revizorskog suda Annemie Turtelboom, na sastanku održanom u Luxembourggu 28. lipnja 2023.

za Revizorski sud

Tony Murphy
predsjednik

Prilog

Vodeće inicijative u okviru strategije za razdoblje 2021. – 2030. i njihovo stanje

	Vodeća inicijativa	Vrijeme provedbe	Stanje
1	Otvoriti europski centar za resurse „AccessibleEU” kako bi se povećala usklađenost politika pristupačnosti i olakšao pristup relevantnom znanju.	2022.	Komisija je potpisala ugovor za centar za resurse „AccessibleEU”, koji je pokrenuo pripremne aktivnosti i organizirao nekoliko prezentacija i događaja. Komisija se savjetuje i o nacrtu zahtjeva za normizaciju u svrhu osmišljavanja normi za proizvode i usluge za provedbu Europskog akta o pristupačnosti.
2	Predložiti uvođenje europske iskaznice za osobe s invaliditetom s ciljem priznavanja u svim državama članicama.	2023.	Komisija je pokrenula rasprave o tom pitanju s državama članicama i organizacijama civilnog društva. Ta je mjera uključena u program rada Komisije za 2023. kao zakonodavni prijedlog.
3	Izdati smjernice za države članice s preporukama za poboljšanja u pogledu neovisnog življenja i uključenosti u zajednicu osoba s invaliditetom.	2023.	Komisija provodi pripremne aktivnosti, uključujući savjetovanje s državama članicama i relevantnim organizacijama koje predstavljaju osobe s invaliditetom.
4	Predstaviti poseban okvir za izvrsne socijalne usluge za osobe s invaliditetom.	2024.	Provedba inicijative treba započeti.

	Vodeća inicijativa	Vrijeme provedbe	Stanje
5	Predstaviti paket za poboljšanje rezultata osoba s invaliditetom na tržištu rada kojim će se države članice podupirati u provedbi relevantnih smjernica za zapošljavanje u okviru europskog semestra.	2022.	Provedba inicijative dovršena je. Objavljen je Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom.
6	Uspostaviti platformu za pitanja invaliditeta, koja će okupljati nacionalne kontaktne točke, organizacije osoba s invaliditetom i Komisiju, kako bi se poduprla provedba strategije za razdoblje 2021. – 2030., kao i nacionalnih strategija za osobe s invaliditetom.	2021.	Provedba inicijative dovršena je. Platforma za pitanja invaliditeta osnovana je u listopadu 2021. te je njezin prvi sastanak održan 15. prosinca 2021.
7	Donijeti obnovljenu Komisijinu strategiju za ljudske resurse koja će uključivati mjere za promicanje raznolikosti i uključivanja osoba s invaliditetom.	2022.	Provedba inicijative dovršena je. Strategija je objavljena u travnju 2022.

Izvor: Sud, na temelju Komisijina okvira za praćenje.

Pokrate i skraćeni nazivi

CRII/CRII+: investicijska inicijativa kao odgovor na koronavirus

EDF: Europski forum za osobe s invaliditetom

EPSO: Europski ured za odabir osoblja

ESF plus: Europski socijalni fond plus

ESF: Europski socijalni fond

Eurofound: Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta

FRA: Agencija Europske unije za temeljna prava

REACT-EU: Pomoć za oporavak za koheziju i europska područja

Pojmovnik

Agencija Europske unije za temeljna prava: agencija EU-a koja štiti prava, vrijednosti i slobode sadržane u Povelji EU-a o temeljnim pravima.

Ciljevi održivog razvoja: UN je 2015. donio svoj Program održivog razvoja do 2030., koji su zatim ratificirale sve države članice EU-a. U ciljevima održivog razvoja izričito se spominju osobe s invaliditetom (cilj 4. o obrazovanju, cilj 8. o rastu i zapošljavanju, cilj 10. o jednakosti, cilj 11. o pristupačnosti naselja i cilj 17. o prikupljanju podataka). Ostali se ciljevi odnose na osobe u ranjivom položaju, što je koncept koji uključuje osobe s invaliditetom.

Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta: agencija EU-a koja pruža informacije, savjete i stručno znanje o socijalnim pitanjima, pitanjima zapošljavanja i pitanjima povezanim s radom.

Europski semestar: godišnji ciklus kojim se pruža okvir za koordinaciju ekonomskih politika država članica EU-a i praćenje napretka.

Europski stup socijalnih prava: okvir za ostvarivanje novih i djelotvornijih socijalnih prava za građane EU-a.

Habilitacija: postupak pomaganja osobama s invaliditetom da steknu ili poboljšaju vještine i funkcioniranje za svakodnevni život.

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom: EU je 2007. potpisao Konvenciju, koja je stupila na snagu u siječnju 2011. Radi se o međunarodnom pravno obvezujućem instrumentu kojim se utvrđuju minimalni standardi za prava osoba s invaliditetom. Od 27 država članica EU-a njih 22 ratificirale su i Fakultativni protokol uz Konvenciju kojim se uspostavlja mehanizam za pojedinačne pritužbe. EU ga sam po sebi nije ratificirao.

Operativni program: okvir za provedbu kohezijskih projekata financiranih sredstvima EU-a u zadanom razdoblju, u koji su ugrađeni prioriteti i ciljevi utvrđeni u sporazumima o partnerstvu između Komisije i pojedinačnih država članica.

Pokazatelj ostvarenja: mjerljiva varijabla kojom se pružaju informacije za procjenu rezultata ili postignuća određenog projekta.

Pokazatelj rezultata: vrijednosti koje se upotrebljavaju za mjerenje rezultata ostvarenih s pomoću projekata kojima je dodijeljena potpora ili rezultata na razini operativnog programa.

Preporuke državama članicama (također: preporuke za pojedine zemlje ili preporuke po državama članicama): godišnje smjernice koje u sklopu europskog semestra Komisija iznosi pojedinačnim državama članicama u vezi s njihovim makroekonomskim, proračunskim i strukturnim politikama.

Odgovori Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije, Europske komisije i Suda Europske unije

<https://www.eca.europa.eu/hr/publications/sr-2023-20>

Kronologija

<https://www.eca.europa.eu/hr/publications/sr-2023-20>

Revizorski tim

U tematskim izvješćima Suda iznose se rezultati revizija koje su provedene za politike i programe EU-a ili teme povezane s upravljanjem u posebnim proračunskim područjima. U odabiru i oblikovanju takvih revizijskih zadataka Sud nastoji postići što veći učinak uzimajući u obzir rizike za uspješnost ili usklađenost, vrijednost predmetnih prihoda ili rashoda, predstojeće razvojne promjene te politički i javni interes.

Ovu reviziju uspješnosti provelo je II. revizijsko vijeće, kojim predsjedava članica Suda Annemie Turtelboom i koje je specijalizirano za rashodovna područja ulaganja u koheziju, rast i uključivanje. Reviziju je predvodio član Suda Stef Blok, a potporu su mu pružali voditelj njegova ureda Johan Adriaan Lok, ataše u njegovu uredu Laurence Szwajkajzer, rukovoditelji Pietro Puricella i Maria Eulàlia Reverté I Casas, voditeljica radnog zadatka Aleksandra Klis-Lemieszonek, zamjenik voditeljice radnog zadatka Luis de la Fuente Layos te revizori Marjeta Leskovar i Nils Odins. Jezičnu podršku pružala je Iulia-Mihaela Vlădoianu. Podršku u pogledu pitanja u vezi s jednakošću i uključenošću pružala je službenica Suda za raznolikost i uključenost Olga Ioannidou.

Slijeva nadesno: Iulia-Mihaela Vlădoianu, Luis de la Fuente Layos, Laurence Szwajkajzer, Johan Adriaan Lok, Aleksandra Klis-Lemieszonek, Stef Blok, Maria Eulàlia Reverté I Casas, Pietro Puricella, Marjeta Leskovar.

AUTORSKA PRAVA

© Europska unija, 2023.

Politika Europskog revizorskog suda (Sud) o ponovnoj uporabi sadržaja utvrđena je u **Odluci Suda br. 6-2019** o politici otvorenih podataka i ponovnoj uporabi dokumenata.

Osim ako je drukčije navedeno (npr. u pojedinačnim napomenama o autorskim pravima), sadržaj Suda koji je u vlasništvu EU-a ima dozvolu **Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)**. Stoga je opće pravilo da je ponovna uporaba dopuštena pod uvjetom da se na odgovarajući način navede izvor i naznače eventualne promjene. Osoba koja ponovno upotrebljava sadržaj Suda ne smije izmijeniti izvorno značenje ili poruku. Sud ne snosi odgovornost za posljedice ponovne uporabe.

Ako određeni sadržaj prikazuje osobe čiji je identitet moguće utvrditi, npr. u slučaju fotografija koje prikazuju osoblje Suda, ili ako uključuje djela trećih strana, potrebno je zatražiti dodatno dopuštenje.

U slučaju dobivanja takvog dopuštenja njime se poništava i zamjenjuje prethodno opisano opće dopuštenje i jasno se navode sva ograničenja koja se primjenjuju na uporabu tog sadržaja.

Za uporabu ili reprodukciju sadržaja koji nije u vlasništvu EU-a dopuštenje se po potrebi mora zatražiti izravno od nositelja autorskih prava.

Softver ili dokumenti na koje se primjenjuju prava industrijskog vlasništva, kao što su patenti, žigovi, registrirani dizajn, logotipi i nazivi, nisu obuhvaćeni politikom Suda o ponovnoj uporabi sadržaja.

Na internetskim stranicama institucija Europske unije unutar domene europa.eu dostupne su poveznice na internetske stranice trećih strana. Sud nema nikakvu kontrolu nad njihovim sadržajem te je stoga preporučljivo da provjerite njihove politike zaštite osobnih podataka i autorskih prava.

Upotreba logotipa Suda

Logotip Suda ne smije se upotrebljavati bez prethodne suglasnosti Suda.

HTML	ISBN 978-92-849-0693-2	ISSN 2315-2230	doi: 10.2865/481971	QJ-AB-23-020-HR-Q
PDF	ISBN 978-92-849-0254-5	ISSN 2315-2230	doi: 10.2865/624248	QJ-AB-23-020-HR-N

Otpriblike četvrtina građana EU-a prema vlastitoj prijavi ima invaliditet. Kako bi državama članicama pomogao u pružanju potpore, EU je donio strategije za osobe s invaliditetom. Sud je procijenio je li Komisija poduzela djelotvorne mjere za potporu tim osobama. Učinak mjera EU-a u tom području bio je ograničen te nije zabilježeno znatno poboljšanje ključnih pokazatelja. Kriteriji za status invaliditeta razlikuju se među državama članicama i statistički podatci nisu usporedivi, što može ugroziti uzajamno priznavanje. U strategiji za razdoblje 2021. – 2030. postavljeni su ciljevi, ali neka pitanja i dalje nisu riješena te uspostavljeni sustav praćenja ne pokazuje na koji se način financijskim sredstvima EU-a doprinosi poboljšanju života osoba s invaliditetom. Sud preporučuje Komisiji da prikupi više usporedivih podataka, poradi na uzajamnom priznavanju statusa invaliditeta i preispita zakonodavstvo EU-a kako bi se procijenila njegova usklađenost s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom. Ujedno preporučuje institucijama EU-a da mjere napredak u uključivanju osoba s invaliditetom u svoju radnu snagu.

Tematsko izvješće Suda u skladu s člankom 287. stavkom 4. drugim podstavkom UFEU-a.

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Ured za publikacije
Europske unije

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

Upiti: eca.europa.eu/hr/contact
Internetske stranice: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors